

PITTSBURGH COAL KOMPANIJA IZOB- BILA MILIJONE

Kompanija je organizirala svojo lastno "železno in premogovno policijo". — Za rudarje pa velja parola: "Organizirati je treba neorganizirane rudarje." Toda kje? Tam, kjer še niso!

Pittsburgh, Pa. — Preiskava stakovnega položaja je dognala, da je Pittsburgh Coal kompanija izgubila približno pet milijonov dolarjev, odkar je pričela s svojo kampanjo za odprto delavnico in uničenje rudarske organizacije. W. G. Warden, predsednik ravnatelj-skega odbora Pittsburgh Coal kompanije, je samo to izgubo priznal pred senatorji. Povedal je tudi, da so ravnatelj te kompanije bili soglasno za prelom jacksonvillake mesdne pogodbe z rudarsko organizacijo. Warden je nasledil kot predsednik ravnatelj-skega odbora, R. B. Melloni, nekdanji Andrew Melloni, načelnik najmočnejše frakcije v republikanski stranki. Izpovedal je, kako je organiziral svojo lastno "železno in premogovno policijo" pod vodstvom kapitana John S. Searcha, načelnika policije pri pennsylvanski železnici. Priznal je tudi, da je sodnijska prepoved, ki je prepovedovala rudarjem v Roan-terju deliti podporo, preprečevala cerkvene pesmi na ostra, toda dodal je, da je potrebna.

John L. Lewis pravi, da je sedanja stavka preiskavanja, kdo bo dal časa, vzdržati, rudarji pa kompanija. Ali bo rudarje glad prisilil, da se podajo, ali bodo izgube prisilile kompanije, da odnehajo.

Komitej za ohranitev unije izjavlja, da je treba organizirati neorganizirane rudarje, da stavka konča z zmago za rudarje.

Razumni rudarji, ki ne potrebujejo drugih, da zanje mislijo, pa pravijo: "Preizkušnja je za rudarje silno težka. Potrebna je podpora od strani delavstva, da rudarji lahko vzdržijo v stavki. Zato apelirajo na delavce, da jim po svoji moči pomagajo. Res je, da je treba organizirati neorganizirane rudarje, da se ohrani unija, ali z organiziranjem neorganiziranih rudarjev je treba pričeti takoj v Zapadni Virginiji, Tennesseeju, Kentuckiju, Alabami in drugje, kjer še niso organizirani, ne pa na stakovnem polju v državah Pennsylvania in Ohio, kajti rudarji tu so že organizirani in če bi ne bili organizirani, bi prav zanesljivo ne stivali."

"Industrijski delavci so se odzvali po svojih močeh za pomožno akcijo. Pozitivnost je opaziti na vseh straneh. Pametno bi bilo, da se oni, ki priporočajo organizirati je treba neorganizirane, svoje priporočilo izpremenijo v dejanja, to je prično organizirati rudarje tam, kjer še niso organizirani in zmagati bomo prav zanesljivo," me-nijo razumni rudarji, ki študirajo taktiko svojih nasprotnikov in so mnenja, da je treba bogno taktiko izpremeniti tako, da prav zanesljivo rudarjem prinese zmago.

Ruski Edison v Chicago. — Chicago. — Leon Teremin, ruski profesor iz Leningrada, katerega pravilo ruski Edison, je 12. m. zvečer v Stevens hotelu drugi demonstriral svoje orodje, ki oddaja "godbno iz zraka." Demonstracije so bile pred veliko družbo odličnih kritikov: artistov, koncertnih impresari-jev in drugih. Teremin je z gibanjem roke nad aparatom proizvajal razne klasične muzikalne komade. Iznajditelj je pojasnil, da godbo proizvajajo etrovni valovi po principu elektromagnetni-

Magnatje premoga ži- lje kralje železnice

Senator Wheeler obhvalil pennsylvanskega sodnika. Gooding pripravlja načrt za vladno kontrolo premogovnikov. Magnatje pravijo, da prodajajo premog z izgubo.

Washington, D. C. — Med nadaljevanjem senatne preiskave o položaju na polju mehkega premoga so veliki premogovniški magnatje pri zaslišanju v torek vztrajali, da so železniške družbe nevtralne v konfliktu z organiziranimi rudarji. Obesom so izjavili, da danes prodajajo premog Pennsylvanski železniški družbi po \$1.80 tona, kar je manj kot njih stane produkcija, čeprav imajo "open shop" in so znižali mesdo.

H. L. Findley, podpredsednik Youghiogheny & Ohio Coal Co., je pričal, da je Pennsylvania železniška družba plačala pred devetimi leti \$282 za tona, danes pa plačuje \$1.80. V drugem slučju je družba prodala večjo količino premoga kanadski železnici po \$1.50 tona.

Sploh so val magnatje iz Ohia tožili o strašni "revščini," ki je zadela njihove kompanije. Vsa ta "revščina" je prišla valed "arogantnosti" rudarske unije, je potožil S. H. Robbins iz Clevelanda, predsednik Ohijske asociacije premogovniških podjetnikov. Robbins je dejal, da edino zdravilo zoper obstoječe razmere je konsolidacija in centralno-kooperativni trg.

Sen. Wheeler je v teku zasliše-ševanja ostro kritiziral zveznega sodnika, ki je izdal "indukcijo" proti rudarjem in inženir-Ohio. Rekel je med drugim: "Sodnik, ki podpisuje takšne odloke, ni vreden, da sedi na zveznem sodnem stolu."

Senator Gooding je omenil, da ima v mislih zakonodajni načrt, na podlagi katerega bi bilo lastnikom rogov dovoljeno, da organizirajo trust in kontrolirajo cene, ki bodo prinašale pošten dobiček in rudarjem poštene mezde, toda cene morajo biti pod kontrolo zvezne vlade na način kot so danes vzorne cene železnice.

Senat proti oddaji Muscle Shoals

Norrisova resolucija sprejeta.

Washington, D. C. — Norrisova resolucija, ki določa, da vlada odda in operira vodne sile v Muscle Shoals, Alabama, je bila v torek sprejeta v senatu z 48 glasovi proti 25. Bitka za Muscle Shoals, katerega bi stara garda rada oddala v izkorišča-nje privatnemu trustu gonline sile, traja že leta. Resolucija se glasi, da naprava vodne sile o-stane pod direktno departmanta za poljedelstvo, ki naj eksperimentira s proizvajanjem gnojil za farmarje.

RAZPRAVA O PORODNI KON- TROLI

Chicago. — Dva poznana znanstvenika bosta v nedeljo 18. marca razpravljala o etiki porod-ne kontrole. Razprava prične ob 8. popoldne v Adelphi gledališču. Govornika sta dr. Wm. A. Pusey, bivši predsednik Ameriške medicinske zveze, in Thomas D. Eliot, profesor sociologije na Northwestern univerzi.

Ko bosta govornika končala s svojimi govori, bo sledila splošna diskusija o predmetu in avdi-jenja bo lahko stavila vpraša-nja. Pričakuje se, da bo diskusija živahna.

zma in radiomehanika. Uspeh je bil velik. Ko pa je eden navzočih poskušal igrati, ni mogel spraviti iz aparata ničesar dru-ga, kot konfuzijo visokih in ni-žkih tonov. Teremin je dejal, da je va umetnost igranja v pravilnem gibanju roke.

HOOVER SE NE IZ- OGNE VPRAŠANJU STAVKE RUDARJEV

Umetno je od njegove strani pojasnilo, zakaj je pregovoril premogovniške podjetnike, da so podpisali jacksonvillako po-godbo. Ravnotako je umetno pojasnilo, zakaj so podjetniki prelomili pogodbo.

Washington, D. C. — Herbert Hoover, podpornik in zagovornik jacksonvillake pogodbe v letu 1924, se ne more odtegniti odgovornosti kot predsedniški kandidat v letu 1928 za bedo in trpljenje rudarjev in njih dru-žin v sedanjih stavki, v katero so rudarji in njih družine prišle zaradi preloma jacksonvillake pogodbe.

Hoover skuša pozabiti, da je ravno on prigovarjal premo-govniškim podjetnikom, da podpišejo jacksonvillako pogodbo in jih pravyzprav napotili, da so podpisali. Ako John L. Lewis ali kateri drugi zastopnik organiziranega delavstva zahteva pred senatnim odsekom, ki vodi preiskavo, da se pozove Hoover in zasliši, zakaj je bila jacksonvillaka pogodba prelomljena, tedaj bo moral razstolmačiti vzroke, ki so vodili do kršenja po-godbe.

C. E. Leasher, Pittsburgh Coal kompanije, je zameškal Hooverja v to vprašanje, ne da bi ga imenoval s imenom, ko je pričel s svojo obrambo premogovniških podjetnikov. Leasher je tajil, da je njegova kompanija našlaš "prelomljiva" pogodba. Priznal je, da je kompanija prelomila po-godbo, a to je bilo le stvar "po-litične in legalnega tolmačenja".

Leasher je argumentiral, da so podjetniki stvar tako razumeli, da jim je bila pogodba veljavna od zvezne vlade leta 1924, da se prepriči stavka v leta predsedniških volitev.

Ko je Leasher to priznal je avdiencia v sobi, v kateri se je vršilo zaslišanje, postala pozorna. Herbert Hoover, kot trgovski tajnik v Coolidgevem kabi-netu, je v letu 1924 ubil glavo La Follettovega gibanja med organiziranimi delavci in far-marji, ker je sestavil to jacksonvillako pogodbo. Melloni so bili zelo delavni pri tej kupčiji. Andrew Mellon je bil celo ob tistem času bolj važna oseba kot Hoover v Coolidgevi organiza-ciji. John L. Lewis je postal celo član Coolidgevega kam-panjskega komiteja.

Kakor hitro je bil Coolidge izvoljen in je bil La Follettovo gibanje ubito je Hoover izgubil zanimanje za mezdo lestvico rudarjev. Napad na rudarske mezde in rudarsko unijo v letu 1925 so vodili Melloni, pa tudi prvi vsakemu gibanju, ki bi ustvarilo bojovni duh med ru-darji v državah Pennsylvania in Ohio. Brutalnost policije, ki dela po njihovih ukazih, proti ru-darjem tvori danes glavni razgovor med senatorji.

Ako bodo vodilni odborniki organiziranega delavstva izrekli željo, da se Hoover zasliši pred senatnim odsekom, je še zelo dvomljivo. Andrew Mellon se odklanja postati predsedniški kandidat, kot žele nasprotniki Hooverja. Ako Hoover in Mel-lon napravita politično kupčijo, ki ni izključena, tedaj se bodo šanse za Hooverja, da postane predsedniški kandidat, zasukale ugodno. Andrew Mellon ne bo napravil take kupčije, dokler ni prepričan, da ga bo Hoover zve-sto podpiral in njegov program za umiknje rudarske organiza-cije United Mine Workers.

Hooverjevi reakcionarni sti-ki v preteklosti dozdaj niso na-pravili vtisa na vodilne odborni-ke Ameriške delavske federa-cije.

Nikaragva obla ame- riške vojske kontrole

Posledna naredba, ki bi dala A-meričanom širše upravljanje voli-tev, zavrnjena v nikaragviški zbornici.

Managua, 14. marca. — Po-slanaka zbornica Nikaragve je včeraj s 28 glasovi proti 17 za-vrgla predlogo predsednika Dia-za, ki je dajala američkim obo-roženim silam oblast, da nadzo-rujejo letošnjo predsedniške vo-litve v Nikaragvi. Za predlogo je glasovalo 18 liberalcev in dva konservativca, volitve pa je tvo-ri konservativni blok, ki smatra, da je predloga preestavna.

Predloga pomeni na pogodbi med predsednikom Diazom in a-meriško vlado, da ameri-ški pomočniki pomagajo vlad-nim četam pri miru v Nikaragvi in potem poskrbe, da se bodo volitve uprave predsedni-ka izvršile v miru. Nasprotna ve-čina v zbornici pravi, da Ame-ričani se niso uprli miru v Ni-ka-ragvi in niso za garancij, če bo vataja potrdena pred prihod-nim oktobrom, ko se vrše voli-tve. Kaj sedaj stori Diazova vi-ada, še ni znano. Ameriška vlada zahteva, da se Diaz drži pogod-be.

Apel za pomoč v pletenskih delavcih

Metode na pletenskih stavke pletenskih delavcev v Kenoshi so tako, kot na premo-govnem polju.

Kenosha, Wis. — Organizaci-ja pletenskih delavcev v Kenoshi je apelirala na senatorja La Folletta in Blaina iz Wis-consinu, da se prelože metode za razbijanje stavke pri Allen A. kompaniji in zbirajo sodnijskih prepovedi. Policija ni še aretirala nobene stavkarja v Kenoshi, vendar je za svezni sodnik, Geiger v Milwa-ukeju izdal sodnijsko prepoved, ki vate roka organizaciji plete-narskih delavcev. Kompanija se je seveda odločila, da zdrobi delavsko organizacijo, ker jo ovira pri samovoljnem izkoriš-čanju delavcev.

Stavkarji so organizirani v organizaciji upravljalnih de-lavcev, ki je zela organizacije tekstilnih delavcev United Textile Workers. Sedem pridigarjev je sestavilo posredovalni pred-log, ki ga je unija sprejela, a kompanija ga je odklonila. To pokazuje, da kompanija stremi za popolnim zaslužnjem de-lavcev.

Coolidge ne verjame— da je štiri milijone delavcev brez dela.

Washington, D. C. — Iz Bele hiše poročajo, da predsednik Coolidge ne verjame, da je štiri milijone brezposelnih delavcev v Združenih državah, kot je bilo poročano v senatu. Tajnik de-lavskega departmanta Davis je menda informiral predsednika, da so vesti o brezposelnosti "pretirane."

Žrtve tuberkuloze med otroci na- raščajo.

Chicago. — Število smrtnih slučajev med otroci v tem me-stu je v 1927 naraslo za 5% od prejšnjega leta, kot poroča dr. Benjamin Goldberg, direktor mestnega tuberkuloznega sanato-rija.

Dr. Goldberg pravi, da je na-rastel pripisovati dejstvu, ker starši ne sprejmejo takoj o znakih jetike pri njihovih otrocih. Tu-berkuloza je zdravljiva, ako se jo prične zdraviti pravočasno. Ako se pa odlaš in zanemarija, tedaj obstoji nevarnost, da se bolezzen razširi še na druge ose-be.

ROCKEFELERJEVO KRALJSTVO SEGA TUDI NA NORVEŠKO

Hydro-kemične naprave na Nor-veškem kontrolira Rockefeller-jeva City Banka v New Yorku.

Chicago, Ill. — Norveška ni veliko bolj oddaljena od New Yorka, kot Nikaragva, pravi Jakob Fria, urednik delavskega norveškega lista "Arbeiderblad" v Rjukanu, v katerem so hidro-kemične tovarne, ki jih kontrolira Rockefellerjeva Na-tional City Banka v New Yorku. Fria naglašja, da se Norveška hitro izpreminja v finančno kolonijo Združenih držav. Velika posojila ni najela vlada v New Yorku, ampak tudi pri-vatna podjetja prihajajo izred-no hitro pod kontrolo Wall Streeta.

Fria pravi, da je podjetje "Norsk-Hydro" samo po imenu norveško. Tovarne, vodne pravice, posestvo in obcina sama je zadolžena pri National City ban-ki v New Yorku do sedemdeset odstotkov. Dolg je seveda vknji-žen. Mestna občina ne more storiti ničesar, kar banka ne odobri. To je največja kemična tovarna na Norveškem. Izjema je le industrija za lesno kašo in izdelovanje papirja. Po imenu je pod kontrolo nemškega kemičnega trusta, v resnici je pa pod ameriško.

Druga važna norveška indus-trija je aluminijaka. Ta je pod francosko in ameriško kontrolo. Železnice so lastnina vlade, a delata je tako globoko zadolžena pri ameriških denarnih posojal-cih, da bodo njih dohodki krili le obresti. Polovica prora-čuna gre za kritje obresti na po-sojila.

Nekatere norveške občine so tako globoko zakopane v dolg-ve, da bodo morale zapreti svoje šole, ako bodo hotele kriti svoje obveznosti. Ker pride mogoče čas, da ne bodo zmogle več svojih dolgov, pravi urednik Fria.

Prva delavska vlada na Nor-veškem je trajala le dvanaest dni. Fria to razlaga, da se je to zgodilo zaradi tega, ker ni hotela slediti delavskim vladam v drugih kapitalističnih dešelah. Delavska vlada ni hotela spre-jeti kompromisa, ko je bila ve-čina v parlamentu proti nji, pa je podala ostavko. V času, ko je bila delavska vlada na krmi-li, je bilo izpuščenih sedem poli-tičnih kaznjencev na prosto. Liberalna stranka je bila raz-krita kot orodje bančnih intere-sov.

Norveška ima približno 250.000 industrijskih delavcev, od katerih jih je približno okoli 140.000 organiziranih ali več ko polovica.

Morgan gradi floto Munozinju. Rim, 14. marca. — Admiral Sirlanni je včeraj informiral fa-sistovsko zbornico, da Italija zgradi do leta 1931 štiri nove 10.000 tonske križarke, štiri 5000tonske križarke, 12 2000-tonskih skavtskih ladij, 20 1500-tonskih rušilec, 25 800 tonskih rušilec in 16 submarink. Vse te ladje bodo stale eno milijardo in 400 milijonov lir. Denar pride iz posojila, ki ga je dala Morgano-banka v New Yorku.

Novo izboljšanje radia.

Chicago. — H. N. Marvin in A. J. Vasseli sta dala patentira-ti nov radioaparati, ki se sam to-nira. Namesto običajnega kole-šča, ki ga moraš vrteti, da dobiš drugo postajo, je okrog 20 gum-bov in vsak gumb predstavlja drugo postajo. Kadar se naveli-čajo enega programa, prisklene gumb in takoj se oglasi druga postaja, ki jo želiš. Zenith Ra-dio korporacija je že kupila pa-tent in novi aparati bodo kmalu na trgu.

Vesti s stakovnega po- lja mekega premoga

Senat žen aretiranih. — Masno piketiranje. Štirje delavci od-povedali nakladati stakovka-ški premog.

Steubenville, O. — Senat žen je bilo aretiranih, ko se je vrila demonstracija pri premogov-niku Dorothy, lastnina Y. in O. Coal kompanije in je dvajset stakovkasev nastopalo v vlogi tesarstvih delavcev. Aretirane so bile pri Glen Robinu. Mar-salski deputiji so jih privedli v Steubenville.

Tri ženake so pridržali, tri so pa bile izpuščene. V zapor so bile poslana mrs. Tendor, mrs. Mary Russen in gdna. Mary Monick. Na prosto so bile iz-puščene mrs. Stella Cominsky, mrs. Alice Sisco in gdna. Sadie Sisco.

Porokstvo je bilo določeno na \$200 in \$100. Obtožnica se je glasila, da so "grozile" delav-cem, ko so šli na delo.

Pittsburgh, Pa. — Aretirani je bil stakovski rudar, ko je na-govoril demonstrante blizu Yorkville, O. Demonstrantov je bilo okoli dve sto moških in žen-skih. Demonstrante je razgnal generalni adjutant Frank D. Henderson, ki se nahaja v stavkovnem okraju kot zastopnik gubernorja deštave Ohio.

Bairdfield, Pa. — Štirje de-lavci pri Allegheny Steel kom-paniji so pokazali svojo delav-sko solidarnost na ta način, da so prenehali razkladati premog, ko so izvedeli od kje prihaja. Vprašali so predelavce, od kje je prišel premog in ko je ta po-vedel, da iz Frickovih premo-govnikov, so odločili lopate in šli domov.

Interboro Rapid Transit kompanija se izkiva

Odpravila je trideset nadaljnjih
uslužbenec. — Zbrala je nad
dva tisoč stakovkasev in jih
dobro plačuje in krmi.

New York, N. Y. — Interboro Rapid Transit kompanija je od-slovila 30 uslužbenec, ki so pri-padali k organizaciji cestnože-lezniških uslužbenec in izjavila, da odsvolji vsakega uslužben-ca, ki pripada k organizaciji. Odborniki organizacije pravijo, da ne bodo bili grešni kosel, ki naj bo odgovoren za stavko, ka-tero družba želi, da lahko povla-voznino na sedem centov. Zupan Walker samo objavljuje in tola-ži, uspeha pa ni nobenega.

Družba je najela dva tisoč stakovkasev, katerim plačijo hrano in stanovanje in jim pla-čuje po \$6.98 dnevne mezde.

Kompanija nazivlje te uslu-bence specialne uslužbenec. Oni, ki imajo veselje do promet-ne službe, dobe plačilo v promet-ni službi, ostali pa igrajo karte ali pa zapravljajo čas na drug način. Kompanija bo seveda pribila stroške za stakovkase k obratnim in poslala račun mest-ni občini. Izredni mestni prav-dnik bo mogoče nastopil proti tem izrednim in nepotrebnim izdatkom. Ljudstvo bo pa no-silo stroške.

EKSPLOZIJA V TOVARNI.

Dva delavca ubita.

Philadelphia, Pa. — Dva de-lavca sta bila v torek ubita in eden je bil težko ranjen, ko je eksplodirala strojna turbina v tovarni Westinghouse Electric & Manufacturing kompanije.

Letalen se ubila.

Tampa, Fla., 14. marca. — Al-ber P. Butz in M. H. Hammer sta se včeraj ubila, ko sta s nju-nim letalom padla z višine 2.000 čevljev na zemljo v bližini tega mesta.

DO TISOČ MRTVIH PRI KATASTROFI V KALIFORNIJI

Same sto oseb se je rešilo, ko je 50 milijonov ton vode napol-nilo dolino valed porušenega jezusa pri Los Angelesu.

Los Angeles, Cla. — Poplava v kanjonu San Francisquito, 45 milj severno od Los Angelesa, ki je prišla v torek jutraj, ko se je podrl jez St. Francis, bo najbrž zahtevala tisoč žlveških življenj. Do torka večera so na-šeli 274 mrtvih in še pogrešajo okrog 700 ljudi. Samo sto oseb se je rešilo smrti. Žrtve so iz-ključno delavci in robnarji, ki so bili na delu, oziroma so a-novali v oški dolini pod om-nim jezom. Materijalna škoda se še ne more oceniti, domnava pa se, da bo znašala od 10 do 30 mi-lijonov dolarjev.

Romantična in rodovitna do-lina San Francisquito, v kateri je bilo do torka jutraj sedem ali osem farmarskih naselbin s bogatimi oranjskimi sadovnjaki, je danes morje vode, blata in ruševin. Voda je ponokod 10 čevljev globoka. Hla, sadna drve-va, ceste, železniški tvi — vse je izgubilo, vse je pomakeno, od-nešeno ali pokrito s blatom. Čete reševalnega moštva so na delu, ampak rešiti ni več kaj; iščejo le smrtne ostanke.

Vrok katastrofe še ni znan. Uprava rezervarja in vodovoda, ki je imela jez v okoliščini, sumi, da je morda slučajna roka podrla jez s dinamitom. V drugem slu-čaju je mogoče bil potres — to da katerega potresnega sunka ni čutil nihče v vsej okoliščini. Državni inženir Edward Hyatt je od-redil preiskavo. On pravi, da pri sadnji insepkciji je bil jez v per-fektnem stanju.

Jez St. Francis je bil 1200 čevljev dolga, 185 visoka in 150 čevljev debela stena cementsa, ki je držala visoko v hribih pet milj široko jezero vode za namakanje polja in nasadov v po-letni suši naokrog Los Angele-sa. V nabiralniku je bilo preko 50 milijonov ton vode, in ko se je stena podrla, se je vaa ta o-gromna masa vode izlila v dol-no ter poplavlja in uničila nasel-bine Newhall, Santa Paula, Piru, Fillmore, Movie Park, Harry Carey's Ranch in Ventura. Val vode je bil dve milj širok in ko je dosegel rečko Santa Clara, je ta brž narasla in poplavlja oko-lico. Povodnj je šla 80 milj daleč do Pacifičnega morja. Po-leg rečev je voda odnesla tudi veliko elektrarno Southern Cal-ifornia Edison kompanije, ki je stala dva milijona dolarjev.

Madžarski izgredi v New Yorku.

New York. — V torek sveder so bili v pristanišču veliki nemi-ri, ko se je izkrcalo s "Olympi-ca" 520 ogrskih delegatov, kate-re je poslala ogrska vlada, da prisostvujejo odkritju spomeni-ka Louisa Košutu v New Yorku. Newyorški Ogri, ki so nasprot-niki Hortyjevemu režimu, so sprejeli delegate s bučnimi so-vražnimi demonstracijami. Poli-cija, ki je ščitila priselce, je za-čela mahati po demonstrantih s koli in v momentu je bilo več sto moških v divjem mešetu na po-molu. Končno so policaji razgnali ogrske radikale in odpeljali ma-džarske monarhiste v manjših skupinah v hotele.

Ponarejalce obsojen.

Cleveland, O. — Charles Leech, eden izmed štiridesetih ponare-jalcev vojnih hranilnih znamk, je bil v torek obsojen na štiri le-ta zopora v federalno kaznilnico v Atlanti, Ga. Njegovi tovariši so bili obsojeni radi enakega prestopka pred štirimi leti, toda Leech je bil takrat oproščen. Pred par meseci je bil ponovno aretirani in sedaj je priznal kriv-do.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE
LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Cene oglasov po dogovoru. Rokopisi se ne vračajo.

Marofnina: Zedinjena država (izven Chicago) \$0.00 na leto, \$2.00 na pol leta; Chicago in Cincin \$7.50 na leto, \$3.75 na pol leta, in za inostranstvo \$0.00.

Naslov za vse, kar ima stik s listom:

"PROSVETA"

2457-59 So. Lawrence Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"

Organ of the Slovene National Benefit Society.

Owned by the Slovene National Benefit Society.

Advertising rates on application.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$0.00 per year; Chicago \$7.50, and foreign countries \$0.00 per year.

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

194

Datum v objavi: n. pr. (Feb. 25-1935) poleg tega ima na naslovu pomen, da vam je s tem davkom postala naravnost. Prosimo, da se vam ne moti list.

NA KAJ NAJ LJUDSTVO NE POZABI, KO POJDE NA VOLIŠČE.

Coolidgeva navada je, da imenuje na važna mesta v vladi kolikor mogoče veliko emisarjev privilegij.

Veliko vode steče v ocesane, preden se poznajo sadovi take politike. Ampak semintje se pokaže eden ali drug sad take politike v vesteh, ki jih prinašajo velikomestni dnevniki. Tako je na pr. dnevnik "St. Louis Dispatch" prinesel vest o krušnem trustu. Ta vest pokaže jasno kot beli dan, zakaj se je krušni trust izmotal iz zanke, v katero je zašel po svoji lastni volji in krivdi, da nagrmadi še večje dobičke, zniža mezdo pekovski delavcem in obesi ljudstvu še višje kolaro s kruhom. Omenjeni dnevnik je na široko prinesel vest, ki se je naslanjala na dogodke, ki so se odigrali pred senatnim odsekom, ko je senatni odsek preiskaval, zakaj vlada ni mogla obojati proti krušnemu monopolu. Ta odsek je tudi obojati vse, ki so imeli kaj opraviti s tem, da se je trust izmotal iz mreže protitrustovskih zakonov. Ta odsek je obenem dognal zelo važne stvari za ameriško javnost.

Dognal je, da je trust, ki kontrolira tri in devetdeset kompanij, ušel zasledovanju s pomočjo zvišane poteze, ki jo je izigral eden najvišjih vladnih uradnikov.

Med onimi, ki so bili imenovani pred senatnim odsekom, so justični tajnik Sargent, Humphrey, predsednik in Hainer, vrhovni odvetnik Zvezne obrtne komisije, Myers, bivši pomožni justični tajnik in zdaj član Zvezne obrtne komisije. Vest omenja tudi zveznega sodnika Soperja iz Baltimorja, ki je storil svoje, a si je umil svoje roke rekoč: "Kakor je storil neki drugi sodnik Poncij Pilat."

Kako se je stvar izvršila?

Nekega dne je Zvezna obrtna komisija ustavila postopanje proti krušni zvezi. Kot varok je komisija navedla, da se z zadevo peča justični department. Prihodnji dan je pa justični department ustavil postopanje proti krušnemu monopolu, češ, da se z njim peča Zvezna obrtna komisija. Na ta način je trust izšel iz zanke, na da bi si pri tem le malec opraskal svojo kožo.

Veliko se govori o razveljavitvi protitrustovskih zakonov. Ali je to razveljavitve protitrustovskih zakonov? Je vprašal ogorčeno dnevnik "St. Louis Dispatch." Ta zadeva se je porivala semintje med Humphreyjem, predsednikom Zvezne obrtne komisije, bivšim parlamentarnim zakulisnikom lesnih interesov v Washingtonu, in Sargentom, justičnim tajnikom, o katerem se lahko reče, da ni enkrat vstal, da brani ljudske interese. Obe ti mesti sta važni v vladi, predsednik Coolidge ima pa veliko reči, kdo sedi na teh dveh mestih.

Vest, ki jo je prinesel dnevnik "St. Louis Dispatch", na drobno pripoveduje, kako se je stvar izvršila, kar je dognala senatna preiskava. Za ljudstvo je taka vest podučna, ako ljudstvo ne pozabi čez noč, kaj je čitalo prej dan, in si to, kar je čitalo, obdržal v spominu, ko gre na volišče.

Ako bi ljudstvo take vesti obdržalo trajno v spominu, tedaj bi znalo rabiti volilni listek tako, da bi se kaj takega ne dogajalo. Ljudstvo ima moč, da take dogodke prepreči. Ta moč mu je poverjena v volilnem listku.

Letošnje leto je volilno leto. Ljudstvo bo volilo predsednika, senatorje, kongresnike in druge javne uradnike. Ljudstvo bo odločilo, kdo bo izvoljen predsednikom, senatorjem, kongresnikom in v druge javne urade. Ako bo ljudstvo pozabilo na dogodke zadnjih štirih let in bo izvolilo na odgovorna mesta može, ki se ne bodo brigali za koristi ljudstva, tedaj bo ljudstvo samo krivo, ako ga bodo zopet trle nadloge.

Ljudstvo Združenih držav si samo kuje svojo usodo. Zato naj pazno študira programe političnih strank in naj ne pozabi preteklih dogodkov. Ako bo ljudstvo to storilo, tedaj se bodo razmere obrnile na boljše. Skoraj nič ni bilo storjenega zadnja štiri leta v ljudsko korist in prihodnja štiri leta bo drugi nič, ako bo ljudstvo zopet poverilo mandate onim, ki imajo ob času volitev veliko lepih obljub za ljudstvo, ko se pa izvoljeni, pa ne store ničesar zanj.

VESTI IZ NASELBIN

Volitve in kampanje.

Milwaukee, Wis. — Delavske razmere, ki so tukaj pod ničlo, kakor drugod, nekateri pripisujejo predvsem volitvam, kar je menda do gotove mere resnica. Pri nas pa imamo baš sedaj mestne volitve. Rojaki in rojakinje, ne pozabite oddati svoje glasove za delavske kandidate. Pokažimo, da znamo svojo moč z glasovnico obrniti sebi v prid. Naša dolžnost je, da se vsaj pri volitvah zavedamo, da smo vsi enaki s tem, da glasujemo v korist delavstva.

Na druženem polju dobro napredujemo in smo lahko ponosni, da imamo preko tisoč članov, ki so člani SNP. Dolžnost naša pa je, da pri tem ne ostanemo, marveč da gremo naprej in pridobimo še ostale rojake in rojakinje, posebno tiste, ki še niso člani nobenega društva. Se stro pri društvu "Veneta" št. 192 SNP, potrudimo se, da vsaka pripadnica ene kandidatinje v teku kampanje na društveno sejo. S tem se bo naše društvo govedilo. Povečajo jim, da je zdravniška preiskava in vselopiha proma. Plačati je samo treba za zdravila, da počne članica naše močne organizacije. Človek nikoli ne ve, kdaj ga ne bo doletela, zato je vsak kot potrebno, da se zavaruje vsaka rojakinja pri našem društvu SNP.

Z veseljem poročam, da vlada pri našem ženskem društvu "Veneta" št. 192 SNP lepa složnost. Delujoče skupno roka v roki in zadržaj par sej so se članice udeležile v lepem številu. Le tako naprej, članice, s tem spoznavamo bolj pravo dobrodelnost organizacije.

Omenjene sestre, na delo, za nove članice, da se bo naše društvo podvojilo!

— Pauline Vogrich.

Rezultat veselice za stavarjare.

White Valley, Pa. — So ljudje, katere resnica vedno rada v sebi bode. Vsa nastop takih ljudi je klavni ali vihrav. Že pri prvem aktu se jih spozna, da nekaj prikrijava.

V listu "Enakopravnost" s dne 29. feb. t. l. je bil priobčen dopis Jurij Previsa o delitvi prebitka zadnje skupne veselice, prirejene v pomoč stavarjarjem. On poroča: "A k računam so prišli nekakšni diktatorji in naprili na vsako društvo po \$1, a drugo naj se polje pa Miners' reliefu." Za hip, ko človek prebota ta stavek, mu sili vprašanje: Kakšni diktatorji naj bi to bili? Mogoče so se pritepli iz Mussolinijev? Ne vem, kako Previs tomlači besedo diktator. Mogoče pa se mi bo kdaj zjasnilo, da bom spoznal tudi to zagonetko.

Pri računih poleg veselicega odbora ni bil nihče drugi navzoč. Sestojal je odbor iz štirih članov od vsakega tukajšnjega društva (tri po številu), torej skupaj 12 članov v veselicega odboru. Po odbitu vseh izdatkov je znašal čist prebitek \$351.19. Po daljši debati, upoštevajoč razmere v naselbinah in organizaciji UMW ter Lewistovo administracijo, je bil sprejet predlog z enakimi glasovi, da se do \$100 na glavne urade treh zastopajočih slovenskih organizacij, ostalo vsota pa da se naj polje na Miners' relief komitaj.

Torej Previs, kje je diktatura? Enajst glasov in eden proti! Ali je to diktatura? Neresnična je trditev, da se je le po \$1 napravilo za vsako društvo. Kakšen namen ima tako neresnično poročilo? Ali takšna neresnična poročila ne podpirajo in ne podpirajo? Ne poročam, da se do \$100 na glavne urade treh zastopajočih slovenskih organizacij, ostalo vsota pa da se naj polje na Miners' relief komitaj.

Torej Previs, kje je diktatura? Enajst glasov in eden proti! Ali je to diktatura? Neresnična je trditev, da se je le po \$1 napravilo za vsako društvo. Kakšen namen ima tako neresnično poročilo? Ali takšna neresnična poročila ne podpirajo in ne podpirajo? Ne poročam, da se do \$100 na glavne urade treh zastopajočih slovenskih organizacij, ostalo vsota pa da se naj polje na Miners' relief komitaj.

stvari v teh resničnih ne ponavljajo. Resnica govori, da nihče ne dela za nihče pri društvu SSPZ, ampak če je razkol, ga ustvarja edino osebo z neravnimi dopisi in govoricami in nihče drugi. Društvo št. 142 SSPZ pa vsa čast in priznanje, ker je podvzelo inicijativo za skupno akcijo vseh tukajšnjih društev, kajti takoj prvi nastop skupnega dela je pokazal uspeh. Da je bil veselčni odbor v pravi, za to imamo dober rezultat, kajti dobil je priznanje od tukajšnjih naseljencev, kar nam pove tudi dejstvo, da je že hranjeno za drugo skupno veselico, ki se bo vršila 17. marca tudi v pomoč stavarjarjem. Pri tej veselici pa so zastopana vsa tukajšnja društva vseh narodnosti. To je lep korak naprej, kajti dobila se bo na ta način precejšnja pomoč za stavarjare. Obenem pa bomo tudi dokazali, da smo složni v principu za delavske pravice. — Joe Britz, predsednik ves. odbora.

Kongresni med zakonoma.

Hayward, Calif. — Dragi farmar, kako se te vse oprijemlje! Pa kako bi se te na, ker vse od tebe švi, ubogi in bogati. Torej farmar je potreben.

Po velikih mestih se bene jeze nad dragino zelenjave in drugimi potrebčinami. Vidijo lepo zelenjavo složenjo v oknih, ki zgleda kot bi zrastle na gozdnj nji. Pri tem si pa žele, da bi tudi one bile na farmi. Takšne so sanje bene mestnega delavca. Moč pride z dela vsakega truden, žana mu prične brenkati, naj kupi farmo. Moč je mnenja, da je treba denarja za farmo, a ona mu pove, da je čitala v listih, da se lahko poceni kupi farma in vse potrebščine. On pravi, da ne gre tako lahko naprej, ker je treba denarja in zopet denarja ter delati noč in dan, da se kaj pride. Poleg tega pa pride suša, slana in druge elementarne neizgode, ki uničijo vse pridelek. Na ta način je vse delo zaman. Če gremo v mrzle kraje, je treba vse leto pripravljati drva za kurjavo, medtem ko je v gorah krajih mrzlica doma.

Kompromis: Kupiva akter zemlje v primernem kraju in se baviva s kokošjerajo. Kokošja jajca so vedno draga, poleg tega pa jih ne vzame ne suša ne slana, pa tudi ne druge neizgode. V gorke kraje sta sklenila odpotovati, v Kalifornijo, kjer ni treba drvi akteri, kar podnebje je je mlo in gorko 365 dni v letu. Tam ni anega, ne mrzlice. Tako sta si ustanovila domačijo s kokošjerajo, da sta se preskrbela na stara leta. — Anton Samra.

Malo odgovora.

Bannock, O. — Namenil sem se malo odgovoriti zapisnikarju društva št. 439 SNP radi delitve obleke, ker ni resnično, kar je dopisovalec poročal. Obleka je bila na seji razdeljena tako, kakor je bilo naročeno. Zato pa tudi mislim, da je dopisnik prejel svoj delež in radi tega nima pravice kritizirati. Dobil je svoj delež ali pa še več. Jas kot predsednik društva nisem nič vzel. Torej ne vem, kaj hoče od mene. Kar se tiče druge delitve, naj povem, da sem se ravnal, kot mi je bilo naročeno, namreč da se razdeli samo med Slovence. Vsa je bil pravica, no obveščen, naj pride ob 2. polpoldne na moj dom z namenom, da se razdeli.

Udeležili so se delitve vsi razen dopisnika. Torej je njegova krivda, če ni bil navzoč in ni upravičen kritizirati. Toliko o tem, da ne bo kdo mialil, da sem jaz krivično ravnal. Povem naj tudi, da je laž, da bi jih bil jaz kmalu po glavah nabil s kladivom. Kot predsednik društva ne verjamem v to, da bi člani tofkel s kladivom po glavah. To da dotični pa je res večkrat vreden, da bi ga po glavi udaril. Toda jaz ne verjamem v moč in podobne stvari. Verjamem v parlamentarna pravila in red ter trestnost, ne pa v natekevanja in raznašanja društvenih zadev po hišah. To naj bo geslo dobrih članov društva in jednote.

Tolko v odgovor dotičnemu. Pozdrav članom jednote in delavcem širom Amerike! Matija Reven, preda št. 439.

Zakvala za darova. Harmarville, Pa. — V imenu društva št. 472 SNP se zahvaljujem vsem darovalcem in darovalkam, ki so nam priskočili na pomoč v tem škrajku. Posebno pa zahvaljujem gl. odboru SNP za vsoto \$50, ki nam je bila darovana na konferenci v Strabannu, Pa., potem pa nam je še poslal \$25 brat John Terčelj. Nadalje se zahvaljujem vsem darovalcem in darovalkam v Harmarvilleju in Pennu, Pa., za vsoto \$21 ter par zabojev obleke in živil. Razdelili smo takoj med najpotrebne družine. Razume se, da je precej družin v veliki potrebi po tej dolgi stavki ali izprtu, ki traja že 13 mesecev, to je, od 5. febr. 1927. Na dobra srca se obračamo še za nadaljnjo pomoč.

Tukajšnja družba je pričela obratovati svoj roj meseca julija prošlega leta in ga spet 5. jan. letos zaprila za dva meseca. Znano nam ni iz kakšnega razloga. Dne 5. marca je spet družba poskušala svojo arabo a akciji, ki se jih je prijavilo od 200 do 300, največ mladi fantje iz Ohija, W. Virginija in drugod, kakor je razvideti iz števil njih avtov. Koliko tesa bodo delali, bomo pozneje videli. Od julija do januarja se jih je na tisoče izmenjalo.

Pred stavko jih je v tem rovu delalo 700 do 750 unijških rudarjev. Imed teh je šlo samo par Poljakov in Slovakov akabat. Okrog 150 nas je na listi reliefa, okrog 100 jih dela v okoličih v raznih industrijah in se jih lahko kontrolira. Kje so ostali, pa nam ni znano. Člani našega društva so vsi pod kontrolno in nihče ne stavkokuži. Izneverila sta se dva, ki sta že prešla zaslužen kasen.

Pozdrav vsem delavcem in čitateljem Prosvete! — John Kaus, tajnik št. 472.

Naša aktivnost v pomoč akelji.

Duluth, Minn. — V dolžnost si štejem, da objavim kako se je duluthsko delavstvo zavezlo za premogorje, ki se nahajajo na stavki že skoro eno leto. Delavske razmere v Duluthu sicer niso povolne, kajti tudi tukaj je dosti brezposelnih, eni delajo le skrajšan delavnik, drugi pa, ki delajo, prejema jo le malo plačo, in sicer do mitine 22c na uro, težaki v nekaterih industrijah.

Novembra meseca je predsednik A. D. F., Wm. Green poslal poziv po celi Ameriki za pomožno akcijo napram premogorjem. Na ta poziv je duluthska centrala strokovno organizirana delavstva (Trades and Labor Assembly) sklicala posebno konferenco delegatov od vseh unij za 10. dec. l. l. Na tej konferenci je bilo navzočih okoli 40 zastopnikov, izmed katerih je bil odbran odbor 15 članov, da deluje pod vodstvom centrale za pomoč rudarjem na stavki. Konferenca je zaključila, da se vzame vpisov tudi premogorje v Colorado.

Odbor je tudi izdal nabiralne pole, da so člani nabirali prosto-voljne prispevke; odločeno je tudi bilo za veliki javni shod, poč aspicijo centrale. Ali ko je odbor javil centrali konferenčni sklep, da se pomaga tudi stavarjarjem v Colorado, je gotov nazadnjaški element v centrali takoj vao stvar izpremenil tako, da ni bilo javnega shoda kot določeno, ampak samo nabiralne pole so bile v cirkulaciji.

Med tem je napredni element deloval, da je napravil akoci centralo resolucijo, ki nalaga tajniku centrale, da polizve od odborikov coloradske državne federacije, če ona sprejema pomoč za rudarje, ki so člani IWW in tudi od predsednika AFF, če je umestno pošiljati pomoč v Colorado. Odgovori so bili ugodni. (Kar je napredni element pričakoval.)

Vzije temu pa shoda ni bilo, na kar se je organiziral pomožni odbor "levičarjev" za pomoč stavarjarjem. Ta odbor je sestojal iz nekaj unionistov, komunistov in IWW-istov. Odbor je sklenil obdržavati javen shod dne 19. jan., kar se je tudi zgodilo. Na tem shodu sta govorila Milka Sablich in Ed. Delaney od IWW iz Colorada. Delaney je razlagal mislijo coloradskih

premogorjev v tako dramatičnem tonu, da ni bilo suhega očesa v avditoriju, ki je štela do 400 oseb. Po govoru Delaneya je sledila kolekta, ki je prinesla \$168.70. Ker so shod priredili radikalci, je šla polovica vsote coloradskim stavarjarjem, druga polovica pa Pennsylvanija-Ohio Reliefu.

Po shodu je napredni element v odboru "levičarjev" zahteval, da se skliče seja odbora, da se bo kaj naredilo za premogorje. Rezultat je bil: dan listkov (tag-day) dne 9. marca. Shodni predajo listkov vli dan se je zbirala vsota do \$900. Na priidni naprednjakov bo šla snarečijina za coloradske premogorje, zavečajoč se, da se potrebujejo podpore, čeravno je stavka tam končana.

Je tega se razvidi, da tudi v Duluthu ne apimo in da se zavezamo dolžnosti v delavskem gibanju. Razvidi se tudi, če se vsledno savelen element zavezamo, da lahko pride do skupnega dela med naprednim in nazadnjaškim elementom, če se pri stvari vtraja.

Zraven teh pa pomagajo razni lokalni strokovnih unij ter delavskih podpornih organizacij po svoje. Seveda tudi društvo "Leo Tojstoj" SNP ni med zadnjimi. Omeniti moram, da sem član obeh odborov, to je odbora petnajstih od delavske centrale, kakor tudi v odboru "levičarjev", za kar se gotovi ljudje čudijo, kako da moram delovati v obeh odborih.

K temu rečem le toliko: Pri volji sem delovati za vsako in pri vsaki stvari, kjer je pomoč potrebna za povzdigo delavskega razreda. Skual sem par stavk in brezposelnost, zato vem v kakšnem položaju se nahaja družinski hranitelj, ki ne zasluži skoz več mesecev za obstanek svoje družine. Zavedam se tudi pomena strokovne unije, za delavce, v vidiku imam položaj premogorjarjev in v duhu si zavzemam stalitibe premogorja in nevarnost, da zgubi svojo organizacijo. V tem vidim rezultat nazadovanja delavskega gibanja, vidim, da če razni "openšoperji" uspejo razbiti premogorjsko unijo, da drugim unijam sledi ista usoda. In če se posreči tem "openšoperjem" razbiti strokovne unije, vidim pred seboj zasunjenje vsake delavstva. Zato sem pri volji delovati v pomoč, pa naj bo v levem ali desnem taboru. Zavedam se, da pomoč je vitalnega pomena v tako gigantičnem boju, ki ga bojujejo premogorjarji sedaj. (Pomembno je tudi da delavci, ki niso člani strokovnih unij, pomagajo finančno, ker vedo, da je ta boj njih boj, in da poraz premogorjarjev je poraz vseh delavcev; zmaga premogorjarjev je zmaga nas vseh, kar pomeni strmoglavljenje openšoperjev.)

Nad vse pa delujem za principe delavskega razreda, kajti če hoče delavstvo doseči po čemer stremi, bo moglo delavstvo z združenimi močmi to doseči. Parazit v človeški družbi ne bo do nikdar dovolil, da bi delavec živel kot se spodobi. Parazit sicer učijo: "Ljubi svojega bližnjega kakor samega sebe", a s tem mislijo, da parazit ljubi parazita, delavca pa postavljajo na nižjo stopnjo. Zato pa moramo delavci vzeti njih geslo in reči: "Delavec ljubi svojega tovariša kot samega sebe". Živimo s tem geslom in kmalu bomo prišli do zaželjenega cilja, ker bo delavec užival sad svojega truda in parazit bo zginit s povrja zemeljske obile.

Delavci, združimo svoje sile in delajmo eden za vse, vsi za enega! — J. Kobi.

Poročilo iz zahvala.

Slovan, Pa. — Člani SNP in SSPZ se najiskreneje zahvaljujemo vsem, ki so kaj pomagali nam stavarjarjem. Hvala klevelandski Federaciji za obleko in obuvale; društvu Slov. nar. dom v Claridgu, Pa., ki je poslalo vsoto \$25 na obe tukajšnji društvi; SNP za podporo poslano po John Terčelju; in SSPZ za plačanje aesmenta. Vsem se enkrat hvala!

Ofkar je družba Langeloth pričela obratovati tukajšnji rudnik pod odprto delavnico, se je položaj v naselbinah še poslabšal. Stavkokazez imajo še

OPAZOVANJA

Ameriške Antonijete.

Ko je francosko ljudstvo tik pred revolucijo leta 1789 stradal in se čakalo pomoči od kralja in njegove gnile vlade, je kraljica Marija Antonijeta, vladarica po milosti božji, komentirala položaj s sledečo, od Boga poslano modrostjo:

"Ako nimajo ljudje kruha, zakaj ne jedo potic?" Štiri leta kasneje je giljotina odrezala kraljici glavo.

Ko so senatorji zadnji teden povedali Wardenu, predsedniku Pittsburgh Coal kompanije, da so otroci stavkajočih rudarjev lačni, razstrani in boji, je Warden odgovoril:

"Naše kompanijske prodajalnice so polne živil, obleke in čevljev. Ni truda, da bi bili otroci lačni, nagi in boji."

Warden je tudi rekel pred senatnim odsekom, da on veruje v industrijsko diktaturo in edino on ima pravico določati mezo rudarskih delavcem.

Takih Wardenov je še dosti v Ameriki. To so idejni potomci znanega železniškega kralja Baera, ki je rekel: "Nam je Bog v svoji neskončni modrosti poveril bogastvo Amerike v upravo". To so idejni sorodniki evropskih Mussolinijev, o katerih je neki italijanski kardinal rekel, da jih je Bog poslal. Pred francosko revolucijo so bili Wardeni fevdalni plemiči, ki so odpirali kmetje; danes, v dobi industrijskega fevdalizma, pa so predsedniki industrijskih družb, ki odpirajo delavce, moderne tlačane.

Francoska kraljica, ki je bila sita potic, ni imela pojma, zakaj gladni ljudje prosijo kruha. Ameriški premogovniški kralji, ki imajo polne zaloge obleke in obuče, je pokažni ravno toliko pojma o položaju rudarjev. Njemu ne gre v glavo, kako bi morali biti otroci boji, dokler je v kompanijskih prodajalnicah dovolj čevljev. Njegovo naziranje je, da so si delavci sami krivi, ker nečejo delati za plačo, katero jim je on določil.

Ameriški industrijski diktatorji, ki so bolj ali manj Wardenovega tipa, zbirajo se v anjah, da njihova oblast res izvira iz nekega božjega prava, nozijo v svojem sistemu svoje lastno uničenje. Sistem, pa naj bo še tako zavarovan s tiranskimi zakoni in vodiči ter blagosilvanjem po prodanih moralistih, ni in ne more biti trajen. In čim večja bo trma diktatorjev, toliko večji in huji bo njihov polom, kadar sistem pade.

Industrijska diktatura se mora umakniti industrijski demokraciji.

Razmere v Ameriki so zrele — samo delavci morajo se biti sreli. In take šole življenja in boja, v kakršnih so zadnja leta, jih morajo — morajo, četudi samo nočejo! — sezoreti.

Precej, premoaga pa malo pošljejo na dan. Sili se, da se je več skebov ponesrečilo. Omenjena družba ima oglas za nabiranje delavcev pri agenciji v Pittsburghu. Ko pridejo sem, jih pošljejo v rov. Na tak način jih zapeljujejo. Ze več jih je bilo zapeljanih, ker so nam sami pravili.

Opozarjam rojake, naj nikar sem ne hodijo za delom, ker ga za postnega delavca v rovu ni.

Brataki pozdravi! — Mihael Klopčič, tajnik št. 241 SNP.

Uspeh veselice.

Springfield, Ill. — Veselica ali "leap year dance," ki jo je priredila skupina žensk dne 3. marca v pomoč stavarjarjem, je bila zelo dobro obiskana. Lepa hvala vsem, ki so pripomogli do boljšega uspeha. Hvala tudi Mrs. Juliji Stimac, ki je darovala žensko čepico, katera je bila prodana na listke.

Potrebščine za veselico so darovale sledeče rojakinje: Antonia Church, Louise Simonich, Viktorija Komatz, Mrs. Goren, Ana Ovea, Mary Ostrožnik, Julija Krmelj in Ana Bregar. Preostanek od veselice je \$50.25. Darovala Julija Philipich \$1.50. Vsota je bila poslana na JSZ s pripombo, da razdelijo med najbolj potrebne. — Julija Krmelj.

Vesti iz Jugoslavije

POLITIČNA KRIZA U BEOGRADU.

(Iz Beograda.)

Ljubljana, 21. II. 1928.

Ze nad štirinajst dni se opaga v političnem življenju Beograda, da ni vse v prav vzornem redu in da se gospodje, ki odločajo o Jugoslaviji, nekaj med seboj ne razumajo. Gre namreč predvsem zato, kdo naj v bodoče prevzame vladne posle v svoje roke in kdo naj krmari jugoslovansko krmilo. — Ampak pri nas v Jugoslaviji je ponavadi tako, da se vodstvo izraža po volji ali nevolji jugoslovanskih narodov vedno v veleposelske roke, ki komandirajo potem nad Srbi, Hrvati in Slovenci.

Kakor hitro je nastala nevarnost, da bi mogli izgubiti državno krmilo iz rok, predstavnik srbske buržoazije, — g. Vukičević in njegovi pristalci, so merodajni gospodje izrekli takozvano politično krizo, ki se vleče že več kakor štirinajst dni. Seveda take krize, ki so prav imetno izzvale in prav posebno ne pomenjajoče, obenem tudi niso prav nič koristne, kajti s takimi krizami zastajajo posli, ki jih je treba hitro izvrševati in ki so v interesu celokupne države, in ne samo srbskega meščanstva.

Toda v Beogradu so kompedni v tem oziru. Jugoslovanske politične krize v Beogradu se da do označiti v resnici precej tako, kakor jih je te dni označil neki ljubljanski dnevnik. Te je napisal o krizi v Beogradu tole: "V svetem pismu nove zaveze beremo neke rodovnik Abrahamaovega rodu: Abraham je rodil Izaka, Izak Jakoba... in tako naprej. Skoroj za današnjih Kohnov, Jeitelsov, Velichenduftov, Unterhausenduftov in Kallgitterbestandtelov. — Na to branje nas spominja razvoj sedanje politične krize v Beogradu. Vukičević je obiskal Davidovića, Davidović Radića, Radić Pribičevića, Pribičević Marinkovića, Marinković Perića, Perić Trifunovića, Trifunović Radovića, Radović... in tako dalje. — Vsa politična kriza se vleče od oca do četa. Ubogi časnikarski reporterji pa bodo razstrgli podplatov najmanj za tri svoje mesečne plače, če ne bo kriza kaj kmalu rešena. — Najbolj pomilovanja vredni pa so ljudje, ki morajo te žalostne rodovnike žalostnih kriz dan na dan prebrati: Abraham, — Vukičević, — Izak Davidović, — Velichenduft dr. Perić, — Unterhausenduft Radić, — Jeitelso Pribičević — vse se meša in meša, meša in zopet meša, in temu se pravi — "kriza".

Reči je treba, da je kriza v Beogradu res taka. Koliko je že bilo poskusov za vse mogoče vladne kombinacije, pa vedno vse zaman. Dobil je mandat za sestavo vlade gospod Vukičević, dobil je mandat za koncentracijsko vlado sam Stipica Radić, pozvan je bil od kralja, da sestavi vlado sam sedanji skupščinski predsednik dr. Ninko Perić; za man, vsi brez uspeha. Dobil je mandat tudi dr. Vojta Marinković, ki leži bolan doma. Tudi ta ni sestavil vlade, čeprav so se že skoraj vsi klubi izjavili za to, da gredo in da sodelujejo v vladi. Čudno pri vsem, pa je še to, da bi bil vsak rad minister, da pa isti ljudje, ki bi bili radi ministri, obenem ne bi bili ministri. V tem leži vsa tragika politične krize v Beogradu. V teku štirinajstih dni je bil gospod Davidović tisti, ki je pustil pasti g. Vukičevića, ali v teku istih štirinajst dni je gospod Davidović odšel v opozicijo, kjer je pomagal g. Pribičeviću in Radiću proti g. Vukičeviću, ali v teku prvih istih štirinajst dni se je g. Davidović "poboljšal" in že je pristal nato, da pomaga sestavi ti Vukičeviću prav isto vlado, kakršna je bila pred temi štirinajstimi dnevi. Tako je naša jugoslovanska politika, zlasti pa politika v Beogradu. — Sam kos in ničesar drugega. Izgleda danes povsem tako, da ne bo uspel noben mandator krone za koncentracijo ali koalicio, razun morda gospoda Vukičevića.

ki si domišlja, da je on edini, ki more rešiti sedanjo politično situacijo v Beogradu. V Jugoslaviji razmere danes res niso čiste in jasne. To pride predvsem radi tega, ker politično ljudje v Jugoslaviji še niso dovolj zreli. Neizreli in nevedni ljudje pa ne morejo dobro voditi države, tudi kapitalistične ne, kakor je Jugoslavija. Če bi se hrvatska, slovenska in srbska buržoazija sporazumeli, tedaj bi bilo v marsičem drugače. Ker pa med njimi ni razumevanja, zato, ker politično niso zreli, so dandanes take krize. Vendar pa se v svitu dogodkov, ki se vrše že več let v političnem življenju Jugoslavije, že razvijajo perspektive bodočega notranjega razvoja. Neizrelo bo odpadlo samo po sebi. Na plan pa bosta stopili dve ali tri fronte: Fronta veleposelske in veleposelske buržoazije proti delovnemu narodu Srbov, proti Hrvatim in Slovincem, ali malomeščanska fronta slovenske, hrvatske in srbske buržoazije ter fronta probujajočih se delavcev, uradnikov in pametov proti izkoriščevalskemu razredu Srbov, Hrvatov in Slovincem za gospodarsko in politično svobodo jugoslovanskega delovnega ljudstva in za pravo in resnično proletarsko demokracijo.

Gotovo je, da kriza v Beogradu še ne bo prav dolgo rešena. Je to popolnoma razumljiva stvar. Za delavstvo, uradništvo in za kmetsko prebivalstvo pa je itak vseeno, ali je kriza rešena ali ni. Dosti različne pa ni med Radićem, Vukičevićem, Pribičevićem, Davidovićem, ali bogve še kakšnim čim. Izpremenljiva pa tudi ne bo, če magari sam dr. Korošec, ki je duhovnik in "voditelj" slovenskega naroda, prevzame policijsko ministarstvo.

Izpremenljive bodo, samo takrat, kadar bodo govorili pravi zastopniki delavcev, uradnikov in kmetov! — F.

Zračni promet Beograd — Zagreb in obratno. — Zagreb, 18. febr. — V sredo 15. febr. dopoldne se je izvršila formalna otvoritev redne zračne prometne zveze med Beogradom in Zagrebom. Ob 11.20 je prišlo v Zagreb prvo potniško letalo, ki bo odlej redno vadrževalo potniški in poštni promet med Beogradom in Zagrebom. Letalo se je dvignilo na beograjskem letališču ob 9. jutraj in je kljub slabemu vremenu dospelo po kolmar 2.20 uri v Zagreb. Za novo zvezo vlada naravno velikansko zanimanje.

Ministarstvo pošte je aklenilo s Društvom za zračni promet d. d. v Beogradu pogodbo za prevoz pošte na zračni liniji Beograd — Zagreb in obratno. Po tej pogodbi se bodo prevzale poštne pošiljke: pisma, dopisnice (odprte in zaprte), poslovni papirji, blagovni vzorci, tiskovine vsake vrste, denarne nakaznice, denarna pisma, vrednostni predmeti in navadni paketi se bodo sprejemali v omejenem številu in to: vrednostne pošiljke do 100.000 Din in paketi do 10 kg težine z obsegom 50 krat in 40 krat 30 cm. Vse pošte v naši kraljevini bodo sprejemale za zračni promet od 15. t. m. dalje omenjene pošiljke. Taksa za prevoz po zraku bo znašala: za pisma do 20 gramov po 1 Din, za dopisnice, odprte po 0.50 Din in za zaprte po 1 Din, za odprte navadne in plačilne odgovore po 1 Din; za poslovne papirje, blagovne vzorce, tiskovine vsake vrste do 50 gramov po 2 Din, za denarne nakaznice po 1 Din, za denarna pisma do 20 gramov težine po 1 Din in za vsakeh 300 dinarjev po 1 Din ter za vrednostne in navadne pakete do 100 gramov po 0.30 Din in za vsakeh 300 Din vrednosti po 1 Din. Avijoni Društva za zračni promet d. d. bodo odhajali iz aerodroma "Beograd" vsak dan, razen nedelj, ob 8. uri in iz Zagreba vsak dan, razen nedelj, ob 14. uri. — Vendar le napredujemo!

Sleparije na račun priseljenecov

National Better Business Bureau, zaslusna organizacija, ki vodi sistematično borbo proti sleparijam in nečednim trgovskim poslom, je pripravila sledeči zanimivi članek: Med tujerodci v Združenih državah ne more nič bolj uničiti njihovega zaupanja in vere v novo domovino kot izguba prihrankov in mezd radi slabih investicij. Medse in denar so navsezadnje znak one oportunitete, ki jo je priseljenec iskal, ko je zapustil svojo domovino. Ako mu slepar to odvzame, ostane prav malo, česar naj se priseljenec drži in še ohrani svojo vero v Ameriko.

Kako resno je to vprašanje, je razvidno iz dejstva, da velika podjetja sodelujejo z Better Business Bureau v svrhu, da zaščitijo svoje zaposlenice pred napadi goljufij in nepoštenosti. Ta vsa razna organizacija ima 41 podružnic v glavnih mestih Združenih držav in sodeluje z Foreign Language Information Service, da seznanji čitatelje tujih jezikovnih časopisov o novih vrstah goljufij, ki so bile odkrite, tako da se morejo obvarovati pred aličnimi goljufi.

Smiselno bi bilo predpostavljati, da priseljenec takoj od trenutka, ko topi na ameriška tla, odvije od sebe svojo prejšnjo narodno zavest in da postane nerazločljiv del nove dežele, ne da bi se spominjal dežele, ki jo je nedavno zapustil. Popolnoma naravno je, da si on poišče družbo svojih sorojakov. On postane takoj odjemalec neklih posebnih trgovin ter si poišče dela v podjetju, kjer se nahajajo nekateri izmed rojakov. Na ta način si on prizadeva, obdati se s istim okoljem, ki ga je zapustil v staro domovino.

Nekoliko časa je navadno popolnoma zadovoljen, da ostane poeninec v skupini tujcev v tuji zemlji. Ali ne mine dolgo, ko postane razveden. Hoče izvedeti, kaj je pravzaprav Amerika. Polagoma se reši izključnega vpliva svojih sorojakov. Začenja eksperimentirati z Ameriko. — Uspeh ali neuspeh teh njegovih prvotnih poskusov ponajveč odločujejo, da bi on kot državljani Amerike sam pomenjal uspeh ali neuspeh.

Najprej se hoče spoznati z onim, kar naj mu bo koristno za njegov zaslužek, pa morda obratno, da se spozna z onim, kar mu ne koristi. Tu je seveda brezplačnih ljudskih kol, ali te mu ne garantirajo dva ob visoki mezd, ko jih dovrši. Pravijo mu, da so tu še druge šole, ki obetajo visoke plače in popolno izurjenost v zelo kratkem času. Toda njegova denarna investicija v tako šolo ga ne privede do dobrega posla in istočasno se ni mnogo naučil. Denar je pošel in z njim dobišen del vere v Ameriko.

Včasih priseljenec zboli. Čital je ali alikal o kakem leku, ki se prodaja v lepi steklenici in ki se zdi, da je prav on, kar on potrebuje za ozdravljenje. Potroši denar za ta lek, pa je še srečen, ako mu ni še slabše potem, kot mu je bilo pred zaužitjem tega leka. Zopet je investiral svoj denar v Ameriko in zopet je njegova vera vanjo omanjena.

Loterija na obleke (suit clubs) privlačuje dostikrat zlasti priseljenca. Nima zadosti denarja, da bi si kupil lepo obleko, pa kupi srečko na obleko, ki mu jo ponujajo. Upa, da bo njegova srečka zadela in da bo dobil obleko, a katero se bo mogel pokazati v ameriškem življenju. Ali do žrebanja sploh ne pride. Goljuf je vzel denar in jo popihal. Vse, kar je naš prijatelj pridobil, je izkušnja, ki pa ne rodi nič dobrega, vsaj kar se tiče Amerike.

Oglas, ki vse obeta, ima na priseljenca, ki še dobro ne pozna Amerike, velikanski vpliv. Sicer se mu zdi malce čudno, da bi dobil nekaj za nič — ali, saj to je Amerika, kjer je vse mogoče. Investira svoj denar, in, kar dobi, je zares nič. Izkušnja seveda ni opreznost, ali med tem je denar, ki je bil trdo zaslužen, že šel po vodi. Kameje pride čas, da bi rad kupil posest, bodisi da bi rad imel

malo farmo ali zemljišče za hišo. Slepar je takoj pri roki. — Farma utegne biti močvirnata in popolnoma nesposobna za obdelovanje, ali kaj je to mar goljufu, da le prodaja.

Na finančnem polju so poti izkoriščevalca mnogovrstne in zakrivljene. Dobro in natančno poizvedite za vsako ponudbo, predno investirate svoj denar. Dostikrat gre za stvari, ki so zlasti izmuzemsko težko razumljive. — Vsaka investicija se zdi rada zlasta, dokler ga ni izguba denarja izpametovala.

Zgodi se lahko, da mu ponudijo investicijo v kako podjetje, ki izgleda dobro, ker ga priporočajo neki veliki ljudje. Vsaj imena teh ljudi se nahajajo v seznamu, ki ga pokazuje agent, trdeč, da so v zvezi s podjetjem. Ko agent izgine s prvim obrokom se šele pokaže pravo lice podjetja.

V drugih slučajih investira priseljenec svoj trdo prislužen denar le radi lepih besed agenta. Ta ga le tako mimogrede spominja na tega ali onega sedaj silno bogatega človeka, ki je postal bogat, ker je bil tako dalekoviden, da je investiral svoj denar v alične enostavne izume. Vse, kar je ta bogataš storil, je bilo to, da je svoj denar investiral in na to pozabil na to stvar. Denar pa je potem kar sam k njemu prišel. S takim besedičenjem dostikrat zmehčajo priseljenca. — Zares, če sročeno bo, ako sploh pozabi na svoj denar, ker ga itak več videl ne bo, kakor se to vedno dogaja z vsemi dvomljivimi podjetji.

Na isti način so obljube raznih finančnih čarovnikov, da bodo večkrat pomnožili investirani kapital; vse te obljube so prelepe, da bi bile resnične. Vse te stvari končajo z izgubo investiranega denarja.

Kakor ga njegove izkušnje izučijo, Better Business Bureau ne more ustanoviti nikakih stanovalniških pravil glede vrst goljufij, ki prevladujejo v eni ali drugi narodnostni skupini. V splošnem se pa zdi, da poznavanje razmer in ozadja kakor tudi jezika dotične narodnostne skupine, so odločilnega pomena za izpeljavo te ali one goljufije med izomenci.

Tako smo imeli, na primer, pred leti neko družbo za izdelovanje vžigalnic in strojev v to vrhu. Stroj, ki naj bi napravil bogate vse vložnike v to družbo, je bil iznajden od nekega Italijana. Radi tega ni bilo čudno, da so se ravno Italijani zainteresirali za to podjetje. Družba je bila organizirana po italijanskih in v glavnem za Italijane. Ker uspeha ni bilo, so izgubili vloženi denar.

Bilo bi pogrešno domnevati, da so Italijani posebno zainteresirani v vžigalnice in v izdelovanje istih. Vzrok njihovega interesa je bil v tem, da je neki Italijan izumil stroj, ne pa zato, ker je bil stroj dober in ker bi produkcija s tem strojem mogla konkurirati z drugimi.

Slučnih podjetij je bilo za izrabljanje plime in oseke za pogon in prodajanje nemških vrednostnih papirjev. V prvem slučaju je bil izumitelj Italijan, Italijani so organizirali, Italijani so ponosili in potem so tudi izgubili. V slučaju nemških papirjev se je apeliralo na narodni ponos in zavest Nemcev, ki so radi verjeli laži o teh papirjih. Prodajalci so bili Nemci, tiskarice so bile nemške in Nemci so končno trpeli, ker se niso preprij informirali o solidnosti posla.

Takih slučajev bi mogli naštet v vse polno v vseh tujerodnih skupinah. Iz teh in enakih slučajev pa more priseljenec razvideti, da ne sme slepo verjeti v ponudbe in obljube drugega enostavno zato, ker je dotičnik njegov rojak ali ker govori njegov jezik.

Ker ne pozna običajev in načinov poslovanja v Ameriki, je nemerno, da priseljenec gleda na človeka, ki je njegove narodnosti in ki pozna njegov jezik, z mnogo večjim zaupanjem. Ker se pa goljufi tega zavedajo, pa znajo to enostavno izrabljati. — O hitrem bogastvu ne sanja samo priseljenec, to je že v človeški naravi. Niti ni res, da se ljudje ene narodnosti dajo lažje goljufjati kot oni druge narodnosti. Človek, pa naj smatra seboj

Hromi račjaki bodo še delali postav

V zbornici je bila predloga za odpravo sej hromih račjakov porazena.

Washington, D. C. — V kongresni zbornici so se združili republikanski starogradniki in burbonski demokratje in so porazili Norrisovo predlogo za odpravo sej hromih račjakov. Ob času prejšnjih kongresnih zasedanj so nazadnjaki v kongresni zbornici preprečili, da se ta ustavni amandment ni predložil glasovanju po državah. Letos je senat to predlogo sprejel že četrtič in Longworth, predsednik kongresne zbornice, je obljubil poimenskno glasovanje. Poimenskno glasovanje je bilo priznano zaradi tega, ker so se masinski političarji bali jo zopet odkloniti. Toda najprvo so predlogi izpuli vse ostre zobe, na to so jo pa ubili. Resolucije za ustavne izpremembe zahtevajo dvotretjinsko večino. Glasovanje za brezposleno Norrisovo predlogo je bilo 209 glasov proti 157 ali 35 manj, kot jih je bilo treba za dvotretjinsko večino.

Finis J. Garret se je veliko bolj potegoval, da seje hromih račjakov ostanejo, kot je to storil vodja republikanske večine.

Zagovorniki Norrisove resolucije trdijo, da bo letos nekaj starokopitnih kongresnikov obležalo na političnem bojišču. Ti nazadnjaki bodo obležali kot politični mrliči že pri primarnih volitvah. V prihodnjem kongresnem zasedanju bo še le mogoče poriniti to predlogo skozi kongres.

Nov olini korupcijski sklad odkrit

Znaša štiri milijone dolarjev in je v rokah kanadskega predsednika Sinclairjeve kompanije. Mellon zaslišan.

Washington, D. C. — Senatni odesk za javna zemljišča, ki preiskuje teapoddomski petrolejski škandal, je te dni odkril nov podkupniški fond v vsoi štirih milijonov dolarjev. Sklad je pod kontrolo H. S. Osterja, kanadskega predsednika Continental Trading kompanije, katera je razprešana kot oktopus po vsej Severni Ameriki. Od te kompanije je bilvi tajnik notranjih zadev. Eali dobil \$233.000, potem kg je oddal magnetu Sinclairju jayne oljne vrele v Teapot Domu, Wyo.

Sklad je prišel na dan med preiskavo o transakcijah omenjene družbe z newyorško podružnico Dominion banke v Kanadi. Kolikor se je do zdaj izvedelo, je bil sklad razdeljen od julija 1921 do decembra 1922. Vse ta denar je bil izmenjan v libertibonde. Senat mora zdaj dognati, kdo je dobil to ogromno vsoto.

Preiskovalni odesk je 13. marca zaslišal zakladniškega tajnika Andrew Mellona, ki je pred nekaj dnevi priznal, da je tudi on dobil \$50.000 iz Sinclairjevega sklada, a je denar odklonil. Odesk zahteva, da Mellon pove, zakaj je toliko časa molčal o tej stvari. — Posebni senatni podoesek pride v Chicago, kjer bo zaslišanih okrog 30 bogatih Čikažanov, ki so prispevali različne vsote v volilni sklad republikanske stranke.

Kinogledališča za gaslice.

Chicago. — Gledališča za mestne ognjegašce, kjer se bodo ti potom premikajočih slik učili, kako postopati v slučaju požara, so v načrtu, ki ga je izdelal školski ognjegaški komisar A. W. Goodrich.

Ognjegaški departament bo imel svoje kamere in fotografe, ki bodo jemali slike požarov in realna dela ognjegašev. — Še tako premetenim, mora biti vedno previden v tej deželi, kakor povsod drugod, ker pohlepnost, nepoštenost, lakomnost in goljufija niso last nikakega posebnega naroda, plemena ali veroizpovedovanja.

"Zakaj ta razlika?"

Zakaj konzumenti v Združenih državah plačajo pet centov preveč za kilowat električne sile?

Washington, D. C. — Senator Norris, ki vodi boj proti privatnim električnim interesom in privilegijem, je zaključil v kongresni zapisnik karto, ki je oprežena do naslova "Zakaj ta razlika?" Karto je priredil Judson King, ravnatelj Narodne lige za ljudsko vlado. Ta karta pokazuje, da gredo milijoni dolarjev iz žepov mezdni delavcev na leto in da je kilowat električne sile v Združenih državah za pet centov dražji ali predrag.

Karta pokazuje, kako so se stroški za proizvajanje in oddajanje električne sile v 32 ameriških mestih od leta 1910 od 9.1 centov znižali na 7.4 centov.

Karta dalje pokazuje, da so se stroški v mestih kanadske province Ontario v letu 1910 od 9.3 centov znižali na en cent in šest desetink centa. Pod karto, ki visi v senatu, pa pravi King, da se naj prišteje še 0.8 k centi v provinci Ontario za kritje davkov deset odstotkov centa za pričičen profit in 30 odstotkov centa kot razlika za električno silo, ki se pridobiva s paro k stroškom v provinci Ontario. Ako se vse to prišteje, tedaj bi bila ameriška cena dva centa in štiri desetinke centa. Pojasnila ni, zakaj privatni električni interesi računajo pet centov več za kilowat električne sile.

Privatni interesi ne bodo dali pojasnila, ampak bodo gonili staro lajno, da je privatna uprava uspešnejša kot vladna.

Potapljači dvignili zlato v morja.

New York. — Potapljači so dvignili sodeček zlatih cekinov v newyorškem, pristanišču. Drugi sodeček z zlatniki je še na dnu. Sodečka sta vsebovala zlata v vrednosti \$100.000 in sta padla v morje, ko so ju nakladali na parnik.

Alice Wright: V ČASOPISU

Angelika je izmed onih ljudi, ki ne marajo, da jih svet pozna in obdružuje, vendar pa jim silno dobro de, ako vidijo svoje ime natisnjeno v časopisu.

Predstavljajte si torej vesele razburjenje, ko je oni večer vstopil mlad, čedno oblečen mož, ki ter moji ženi povedal, da je zastopnik časnikarskega društva. Ko je še povedal, da je prišel mojo ženo intervjuvat, Angelika skoraj ni vedela, kaj bi od samega veselja.

"Kot ena izmed najboljših gospodinj v našem prelepem Slapham predmestju, nam bodo vaše izjave posebno dragocene in izdajatelj našega lista se težko pričakuje, kaj mu prinese," je s sladkim glasom govoril poročevalec.

Angelika mi je signalizirala — kot samo ona zna — da naj molčim in se ne vmešavam v pogovor z gospodom časnikarjem. Ponudila mu je stol, sama pa se je vsedla v naslonjač ter skušala zavzeti čimbolj impozirajočo pozico.

"Pred vsem, najprvo bi želel zvedeti za vašo starost," je pričel poročevalec. "Pravkar sem jih bila petindvajset," je odvrnila in niti zarudela ni, kaj se, tudi z očesom ni trenila. In to v priložnost. Sedel sem se na stol, kajti toliko da mi ni sapa vzelo. Ako bi bila število podvojila, pridejala še dvajset ter oddala število, ki ga je navedla, potem bi se nekako približala pravi številki.

"In to je vaš soprog," je vprašal naš poslušnik ter s koncem svinčnika kazal name.

"Da," je odvrnila Angelika, "in lahko vam povem, da v vsem Slapham predmestju ni nobene žene, ki bi se počutila bolj srečno v zakonskem stanu nego jaz." Neznansko dobro mi je delo tako hvalevredno govorjenje, toda že v naslednjem trenutku sem prebledel, ko je nadaljevala: "To pa imam pripisati le dejstvu, da vsak dan najmanj dve uri prebiram moderne pesnike. Ti me učijo, kako naj

udano prenašam usodo, kako naj se zatajujem in prenamagam, vadim v potrpljenju ter skušam pozabiti, da bi bilo lahko vse drugače z menoj, kot pa je sedaj."

Poročevalec si je vse to zabeležil. "Moja zbirka draguljev, zlatnine, biserov, rubinov, smarag-dov itd. nimfa para," je nadaljevala Angelika. "Sama ne vem, koliko teh stvari za prav imam."

"Ste imeli morda nagajenje do gledališča v vaši rečni mladosti?" je vprašal reporter. "Ne samo nagajenje," je nadaljevala s čudovito drznostjo. "Ko sem bila sedem let stara sem nastopila v neki igri kot glavna oseba. Razni gledališki ravnatelji so me rotli in prošli, naj nadaljujem svojo kariero. Toda zavedala sem se, da sem določena v življenju za kaj višjega, nisem se dala omamiti."

Glej, glej, sem dejal sam pri sebi, koliko človek včasih neho-te zve. Vendar pa, kolikor je meni znano, je Angelika samo enkrat v življenju nastopila, to se pravi, visela na odru. Dali so namreč neko pravilico in Angelika je imela vlogo čarovnice. Pri predstavi pa se je ilica, na kateri je visela, vtrgala in teta nila je na oder. To je bil tudi konec njene kariere pri gledališču.

"Se eno vprašanje, predno vas fotografiram," je dejal mladi poročevalec, "ali uporabljate kako maslo za kožo na obrazu? Cvetni balsam, na primer?"

"Ne," je odločno odgovorila Angelika. Poročevalec je postal fotografirajoč kamero, pri-tlanil na gumb ter se prijazno poslovil. Angelika je postala povsem drugačna, glavo je nosila pokonci in ker je časnikarja poslušala vprašati, od katerega časopisa je bil, je skoki več dni kupovala po tucat, ali še več raznih listov ter mrzlično iskala, kje bo nastanjen intervju, v katerem se bo blestelo njeno ime.

Nekako teden po tem sem dobil v roko list "Slapham Observer" in glej, na tretji strani je bila slika moje Angelike. Spodaj pa je bilo natisnjeno to-le: "Poslušajte se vedno Cvetnega balsama za negovanje kože, še danes naročite poskusni lonček. Evo vam slike Angelike Jones iz Slapham predmestja, katera ne uporablja našega balsama. To vam bodi v spomin." Neopazeno sem časopis zmedel ter ga vrget v ogenj. Angelika pa se še danes čudi, zakaj ni on intervju izšel.

CUNARD LINJA je v letu 1927 prepehtala več potnikov, kot katrda druga linija ali združena grupa parniških družb.

Cunard linija je bila obveščana, da njih skupno število potnikov za prošlo leto preko Atlantika v letu 1927 od Cunard in Zvezine linije znaša 269.167 potnikov. To je primera z 253.742 prepehtanih potnikov v letu 1926. Število potnikov prepehtanih po Cunard in Anchor Liniji prošlo leto, je precej večje od števila potnikov od katerikoli preko oceanske linije ali skupne grupe linij.

Mr. H. P. Borer glavni potniški upravitelj Cunardove parniške družbe v New Yorku, konstatira "Mi smo zelo zadovoljni ko vidimo, da število naših potnikov pokazuje precejšnjo povečanje primirano z letom 1926 in da mi napredujemo zadnjih pet let, s prevajanjem več potnikov, kot katerakoli druga linija ali skupina družb. Mi smatramo, da naše najboljšje oglaševanje je v zadovoljstvu naših potnikov, s tem da smo zadovolili naše odjemalce, ki so si izbrali našo črto, za preko atlantsko potovanje. S hvaležnostjo javljam potem vašega lista, našo iskreno zahvalo v imenu naše družbe vsem vašim čitateljem, ki so si izbrali potovanje z našimi parniki v proslam letu za Evropo, ali pa, ki so kupili listek za dovoz avoijh prijateljev ali sorodnikov v Ameriko." (Adv.)

Ali želiš znati pravi način, kako biti srečen? — Nisi ti "Hovenska-angliške slovenščine", katere je izdala in ima na voljo Kallikerna molin & N. E. S.

Darinka Topolovec:

Triglavska jezera

Siva megla je valovala okrog Triglava in ga skrbno zagrinjala našim očem. Mrzel nočni veter je ohladil ozračje in v zgodnjem jutru sva z Danico molče sedeli v jedlinici in gledali v neprodinno sivino. Vendar nisva obupavali, ker sva trdno pričakovali, da se bo megla dvignila. Dobro sva se že ogreli s toplim čajem, ko so prišli še ostali člani moške družbe; poslednji med njimi naš bradati znanec tov. Tratar ali domače planinski striček. Pri zajutruku so se oživili še napol zaspani obrazi in veselo je bilo kramljanje. "Kaj se ti je sanjalo, Boško?" je vprašala Danica. "Pravijo, da se rade uresničijo one sanje, katere ima človek, kadar spi prvič v tuji hiši. In ti si nisi nikdar spal pod Triglavom, niti ne v taki višini." — Nekoliko je pomislil, nato pa se mu je hipno razvedril obraz in je vzkliknil:

"Da, da, sanjalo se mi je. Lepo — zelo lepe sanje so bile, a tudi čudno so se mi zdele. — Bil sem v krasni dolini. — Visoke skalnate stene so jo mejile na eni strani, na drugi pa so se valovila skalnata, z mecesni in planinsko travo porasla tla. In v tej dolini so ležala krasna temna jezera v tistem, resnem razporedu. Beli oblaki so plaval visoko nad njimi in njih plovčice sence so begale preko temnoze-

lenih zreal, v katerih se je kopal ljubki solčni žarek. Jezera so pela v svoji zibajoči igri valčkov, katere je toplo in ljubko poljubljalo jutranje sonce. — Vesel sem vzkliknil in stekel k jezeru, da ugleдам v njegovi kristalni gladini svojo podobo. Domisljal sem si, da bi morala biti posebnost lepa. — Tedaj je pa smehljaj jezera zatemnil plovčice oblaka, ki je za hip zakril sonce. — Začuden sem se ozrl. Iz ljubke planinske kočice, ki je stala par korakov nad jezerom, je prihajal planinec naravnost proti meni. Znana mi je bila njegova postava, le obraz mi je bil nekoč tuj, vendar sem poznal oči. Klical sem si v spomin vse obraze, ki sem jih kdaj videl, a iznenada, prav takega le nisem se srečal. — Drobni, gladkobriti je bil ta obraz in oči so mu temno žarele. Ko je došel do mene, me je resno pozdravil. Tedaj sem ga spoznal. — "Kje je pa Vaša brada?" sem vprašal ves začuden. Užaljeno me je pogledal in odgovoril: "Hotel sem se okopati v jezeru, pa je prišel goraki škrt — prijel me za brado in jo izpulil..." Sonce se je sopes smehljalo na jezeraki gladini in prebudil sem se."

Pazljivo smo poslušali zanimive sanje in oči vseh so se uprle v planinskega strička. "Ne, moje brade pa ne dam, tudi gorakemu škrtu ne," je zagodrnjal v svoje goste kocine. Danica pa se je zvonko zasmejala.

"Kako nadaljujemo" — je vprašal resno striček, da prekine zabavo na njegov račun. — Sedli smo k zemljevidu in si pripravlili nadaljni načrt.

Kot povratek z Triglava uporabljajo planinci najraje dve smeri in sicer čez Velo polje in čez Triglavsko jezero. — S Kredarice na Velo polje, kjer se nahaja Vodnikova koča, prva slovenska planinska koča, je le eno uro hoda. Nad Velim poljem se dviga ponosno Verner (2225m) in Tosec (2275m), ki slovita po bogastvu na planinah, najlepših planinskih cvetkah. — Prijazno je v mirnem zatízu Vodnikove koče, ko strme občuduješ nad seboj divno Triglavovo močjo in veličino. — Z Velega polja vodi pot ali čez Konjščico ali Uskovec na Srednjo vas in Studor ali po dolini Voje na Stare Fužine, kjer se potem združijo vse tri poti in privede lepa cesta čez dobre četrt ure k Bohinjskemu jezeru.

Mnogo zanimivejša je druga smer — po dolini Triglavskih jezer, akoravno precej daljša. Jas sem jo imela v načrtu radi Boškota, da mu novincu pokazem kolikor mogoče največ zanimivosti. Veselo sta se mi pridružila oba dijaka in tudi striček je pritril, češ mu vsaj ne bo dolgčas.

Se se je valovila megla krog Triglava, ko je Kredarico veselo pozdravilo sonce in nas pozvalo — na prsto. V slovo je začelo-

la pred Triglavskim domom Ivotova harmonika "Oj Triglav moj dom, kako si krasen!" — Dančin močan glas se je pridružil in kakor v mogočni molitvi je zadonel iz naših grič jutranih pozdrav veličastnemu gorakemu očaku.

Jasno smo razločili stazico, ki je obkrožala Triglavski masiv ob njegovem podnožju in vodila na Aleksandrov dom. Mogli bi priti tudi čez Triglav, a g. Tratar se je odločil uprati eventualni nameri; — izgovarjal se je s gosto meglo, ki se je pa dvignila že zelo visoko in obsedela prav na Velikem Triglavu. — Globoko pod Kredarico pa se je smehljala majesna Vodnikova koča na Velim polju in Tosec je s svojim tovarišem Vernerjem obupno kipel proti nebu kot v brezupni prošnji po rasti njihove višine. — Od pašnikov Velega polja so ljubko pozvenjali zvončki goveje živine.

Čez četrt ure smo se poslednjič poslovili od Kredarice z glasnim vriskom, nato je nismo videli več. Prestopili smo malo sedelce in nato se je odprl nov svet okrog Triglava. V solcu okarjena nas je vabila visoka enopodstropna, vidana zgradba Aleksandrov dom (2408m). Aleksandrov dom je razen Aljaževskega doma v Vratih najlepše planinske zgradbe, katerega je sgrajilo bivše namško planinsko društvo in ga imenovalo — "Maria Theresien-Hütte." Ima prijazno lego, priključivo zunanost ter izredno čisto in snažnost v notranjosti. Opremljen je naravnost luksurično. Ves luksuz pa občutiš le, ko se v postelji vseh izgubiš v mehkem puhu in perju. —

Dobro smo si ogledali impozantno planinsko stavbo, ki pa kljub prijaznosti in postriljivosti ohranja belsti manjši poset od Kredarice; visok leži pač v oddaljenosti od skupne točke planinskih stez, ki se združujejo pod Triglavom, valed česar je Kredarica mnogo bližja. Pač pa služi Aleksandrov dom izvrstno gornim, ki si želijo edpocitka za par dni v planinskem miru in teploti.

Po prodnati tleh se zviše stazica precej strmo navzdol in se umiri pod smarjetno glavo, kjer pozdravi par kilnov nesigurne planince ob vseh urezanih stazi. Nadalje je stazica popolnoma lahka in priprosta, le precej dolga. Valjujoča se dviga in pada, obkroža skalnate kotline in se sopes vzpenja. Skalnata tla pokrivajo pogosto čvetoli mahovi, ki se smehljajo v pestrih barvah — bejo, rdeče, rumeno; ljubke, rumene vijolice se boječe skrivajo med kamenjem in orantno lisati makre pozdravljajo svojo belega druga. — Vijolice svončice se neločljivo oklepajo skalnih kolosov, borec se s poginom, ako bi jih skuhal s silo odstraniti. Razveneli in navdušeni pogled v tej skalni močni trdoti na majhno, ljubko propevaljoč bitje, skromno cvetko, ki zadobi tu svoj pomen, v vsem svojem žilavem hrepenenju po življenju. Trohico smije, ki se je izgubila med kamenjem, varno in trdo oklepajo neke korenine in človek se čudi tej odporni sili, ki jo ima ta mlada cvetka v boju s viharjem in neurjem. — Kaj so bohotne vrtnice v dolini v primeru s temi malimi skromnimi svončicami, kaj pomenijo duhteti nageljni, napram ljubkemu makcu. Cveti v dolini nas zabavajo le mimogrede, kdo se zanima za vsakega posebej, ko jih je tolika množica; a tu v planinah te privlačuje vsak cvetec posebej, vabi te in vzpodbuja k vtrajnosti in človeku se zdi, da bi pobopal vsak cvetec posebej v njegovi kameni zibelki.

Ob koncu neke precej dolge kotline stoji cementen steber z vsakimi škrički — proti naši strani SHS, a na nasprotni strani J. — Preponosno stoji ta mejnik na slovenskih tleh. Najraje bi ga pograbili ter vrgli tja daleč preko Soče v Italijansko deželo, tolika moči smo začutili ob pogledu nanj. — Bili smo na sedlu Dolč, kjer se križajo staze in planinske poti iz Trente in Triglava.

Nad Dolčem se dviga debele glavi Kanjavec 2595 m, na karega vodi več poti; najlažji se-

stop je pa vsekakor iz Hribarca sedla po zaznamovani poti. Nekdaj se je pasla živina po raztresenih pašnikih, danes je pa pasla opuščena, ker je dostop neprilaven. Vrh Kanjavca je od severne strani precej neznan, vendar zahteva tura ravno pred vrhom nekoliko lahkega plezanja po strmih, pečnatih stopnjah. Bližnji razgled z vrha je krasen, posebno impozanten je pogled na Triglav, Razor in druge severne vrhove.

Dolč zapira na severu drnati, ne prestirni Vršac 2194 m, ki pada na gorjako — italijansko stran kakor odrezan in tyori zadnji del ostroge Kanjavca. Seveda je zdaj že na italijanskem ozemlju, akoravno na slovenski zemlji.

(Dolč prihodnjič.)

NA PRODAJ JE MESNICA

Se mora prodati v toka enega tedna.

Delujoča dober "Business". Moderna, najknejše vrste oprava vstavlja stroj za izdelovanje ledu. "Lease" in niska cena rent ali najemina. Dober prostor s stalnimi oddajalci izvrstna prilika za Slovence ali Hrvate. Za podrobnosti pokličite na telefon Canal, 5792. (Chicago, Ill.) Adv.

NA PRODAJ. — Jaz predam eno ali dve farmi, veliko ali malo, po zelo nizki ceni z vso potrebno opremo. Plačilo kakor sami želite. J. A. Theroux, 6700 Wentworth Ave., 3rd floor, Chicago, Ill. — (Adv.)

KJE JE

Ana Vranek, pred stavko je bila v Cahmet, Mich., in parkrat tudi v Butte, Mont. Rojaki so prosi, da jo oposorijo na ta oglas, ako bo pa sama čitla ta oglas naj se javi na moj naslov: J. F. J. B., 2657 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill. — (Adv.)

RAD BI IZVEDEL

za mojega prijatelja Franka Verhove s katerim sva bila skupaj v Alman, W. Va., leta 1920. Prosim ga, oglaš naj se na spodnji naslov: Andrej Kogoj, Box 8, Mönico, W. Va. — (Adv.)

Telefon C a d i l l a c 9497

Tel. na dom Glendale 9700

IVAN A. MAROENIC

Attorney at Law

(ODVETNIK)

Govori slovensko

1129-1131 First Nat'l Bank Bldg.

Woodward Avenue and Cadillac Square,

DETROIT, MICH.

All ste naročili na dnevnik "Prosveta"? Podpišajte svoj list!

IŠČEM MOJO SESTRO

Ana Omerzu (je umočena in ne vem njenega imena po moči), doma iz Koprivnice št. 15 na Spodnjem Štajerskem. Šilal sem, da se nahaja nekje tu v Združenih državah. Cenjene rojake ujudno prosim, če kdo ve kaj o nji, naj mi to blagovoli naznani, za kar se vnaprej lepo zahvalim. Ako pa bo ona sama čitla ta oglas, jo prosim, da mi piše na moj naslov: Frank Omerzu, R. 2, Box 32, Madrid, Iowa. — (Adv.)

Vas nadleguje nezvestost ladiv?

"Nezvestost ladiv se me nadleguje in bo let na let, bil sem slab, nervozen in bolan." govori Mr. Geo. Leavitt, Boston, Mass. "Vizual sem Nuga-Tone, in sedaj sem trden in zdrav. Nadležnje priporočam Nuga-Tone tudi vsem, ki so bolni in izčrpani."

Nuga-Tone se je izkazal kot čudovito zdravilo za vse, ki so bolni in izčrpani. On je pomagal nervoznim možem in bolnim, ter jim vrnilo moč in mirno glavo. Nuga-Tone aliha tak do jedi in jemale pravi. V par dneh obnovi ledvine in mehurne nevarnosti, kakor tudi ledvinske pike in amotio, ter daje moč in krepkosti obolelim ljudem. Nuga-Tone očisti tudi vse čirke in žilnice, ter se prodaja v lekarnah in zdravnicah, da zdravijo. (Adv.)

Veliki izlet v JUGOSLAVIJO

(preko Cherbourga, Francoske) na parniku

BERENGARIA (52,226 ton)

KATERI POTUJE IZ NEW YORKA

V TOREK, DNE 15. MAJA

Mogoče vas arce vleče, da vidite staro domovino prihodnje poletje? Sedaj je čas, da se pripravite za to dolgo sahaljeno potovanje, pridružite se eni grupi vaših sorodnikov, kateri bodo potovali na parniku BERENGARIA.

Gospod Vuković in njegova Njujorškega urada bo spremljal izlet naravnost do Zagreba. Na potu bodo eni pašli na vaše nabožnosti in pašli bo na vaše priljage. Pridružite se temu izletu in potujte brez vsake brige.

Za nadaljnja pojasnila uprašajte vašega lokalnega agenta ali pa pišite na upravo na:

JUGOSLAV DEPARTMENT

CUNARD LINE

244 N. Michigan Ave. Chicago, Ill.

IZVRSTNA PRILIKA

Člani in članice S. N. P. J.

Sedaj lahko dohite

Ist Prosveta vsak dan za eno leto in knjige AMERIŠKI SLOVENC, vredno \$5.00 — ako nam pošljete brez odbitka svote \$7.50.

Ali pa tri knjige: SLOV.-ANGLIŠKA SLOVNICA, vredna \$2.00, ZAKON BIOGENEZE, vredna \$1.50, in PATER MALAVENTURA V KARARITU, vredna \$1.50, skupaj vrednost \$5.00 in dnevnik Prosveta za eno leto za svote \$7.50.

Te valje za člani S. N. P. J. za vse stare in nove naročnike. Ne člani plačajo \$9.00.

Lahko dohite pol leta dnevnik Prosveta in skupno vrednost za \$2.50 knjig, a pa JIMMY HIGGINS, ZAKON BIOGENEZE, ali pa KAJEDALCE in HERITENICO in INFORMATOR ako nam pošljete svote \$4.00. Ne člani pošljete \$4.50. Ali pa za \$5.00 pošljete list Prosveta in knjigo JIMMY HIGGINS. Nečlani \$5.50.

Te vse valje za stare in nove naročnike. Vsi mora poslati celo svote brez odbitka. Denar in naročila pošljite na upravitelstvo na naslov:

Prosveta, 2657 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Ime

Naslov

Država

Polijam

Tiskarna S. N. P. J.

SPREJEMA VSA V TISKARSKO OBRT SPADAJOČA DELA

Tiska vabila za veselice in shode, vizitnice, časnike, knjige, koledarje, letake itd. v slovenskem, hrvatskem, slovaškem, češkem, nemškem, angleškem jeziku in drugih

VODSTVO TISKARNE APELIRA NA CLANSTVO S. N. P. J., DA TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI

Cene zmernne, unijeko delo prve vrste. Vsa pojasnila daje vodstvo tiskarne

Pišite po informacije na naslov:

S. N. P. J. PRINTERY

2657-59 So. Lawndale Avenue

CHICAGO, ILL.

TAM SE DOBE NA ŽELJO TUDI VSA USTREMA POJASNILA

Rado Murak:

NČI GROFA BLAGAJA

(Dolje.)

"Za nami so!" je dejal Omar. "Šlišite topot?"

Vsi trije so razburjeni dvignili glave; silili so zamolke, enakomerne udare, ki so se bližali od severa.

Skopoma je dirjal baron Gradnikar proti Vicedomskim vratom. Za nadzidki sta stala dva stražnika s dolgimi kopji in samostrelli. Ko sta ugledata jezdeca, sta zašvigala. Odgovorili so jima žvižgi odspodaj in takoj je bilo osem moč na ozidju ter naperilo samostrele proti Otokarju.

"Stofe! Ne streljajte! Jas sem tukaj, baron Gradnikar."

"Geolo?" je vprašal stražni načelnik.

"Dunaj. Ušli smo Turkom preobčeni. Odprite! Za božjo voljo, hitro! Turki so za nami!"

"Tudi jaz sem tukaj, vitez Ahac Doljanski. Odprite, odprite!"

Takoj so spoznali viteza Ahaca gromki bas. Izza zidovja so se čuli hitri teški poraki po lesenem mostovžu in stopnicah.

Omar se je obrnil in videl dve temni postavi na konjih za debli. Kar je priletelo nekaj belega. Začutil je udar na prsi. Pred sabo je videl vitezovo roko, ki je vrgla turško puščico na tla. Na pranci ga je jelo skeleti.

"Ranjen sem!" je dejal tiho.

Prijahal je Otokar in dvignil očalabelega Omarja predse na svojega konja. Zarožljale so železne verige, zaropotali in loputnili je leseni most preko jarka; zaškripali so zapahi in ključi v velikih ključnicah Vicedomskih vrat.

"To traja pol večnosti," je godrnjal vitez Ahac in se oziral nazaj. Venomer so frčale tihe strelice v zid; toda blže se zasledovalci niso upali, ker so tudi streli na ozidju pridno profilili puščice s svojih dalekonosnih samostrelov.

Naglo so jezili skozi vrata. Sarif je sam sledil svojemu gospodu. Hitro so zaprli vrata za njimi. Otokar je čutil, kako burno se dvigajo Omarju prsi, kako drgeta mokra mala roka na njegovem tilniku. Držal ga je previdno in varno, kakor mlajšega brata, ki ga je treba braniti in čuvati.

"Kar tukaj doli k zdravniku Jisroelu!" je velel vitez Ahac, ki je sočutno gledal Omarja. Krenili so na levo po Reverenčni ulici in mimo sinagoge v dolgo ulico. Liti je jelo v gostih strunah. Konji so čofotali in brodili po velikih lužah in globokem blatu. Vitez Ahac je potikal pred zdravnikovim stanovanjem z železnim trkalom, včasih ob zaklenjenih vratih.

"Jisroel! Jisroel!"

Vse je ostalo tiho v temni ulici, le dež je bobnal po strehah in pjuškal po mlakah. Vitez Ahac je potikal močneje. Odprlo se je okence nasprotne hiše Smulove. Ob mednem svitu lojenke se je pokazalo blede lice Miriamino. Nenadoma je veter ugasil svečo.

"Ranjenca imam. Jisroela iščemo."

Miriam je spoznala glas viteza Ahaca in rekla: "Jisroela ni doma. Moral je k bolniku. Njegova žena Dita je pri nas. Tudi Dita zna streči ranjenec. Zatorej kar k nam! Odpremo vam takoj, gospod vitez!"

Privezali so konje k oknom pod široki kap. Odprla so se hišna vrata in na prahu se je prikazal suhi Smul ben Zuar s svojo bradato veliko glavo in velikanskim kljukastim nosom, ki so ob njem bingljali sseverdnari pajas kakor oblanice. Obenem je prilajal pes Azu, pa zopet odhajal v vežo.

"Blagoslovljen, kdor prihaja!" jih je pozdravil Smul in dejal deščico pod bakreno svetilko, da je ne bi ugnali močni prepah. Ko pa jih je pogledal nečisto v veži, so se mu od smrtne strahu jelišil lakje; toliko da mu ni padla svetilnica iz močno trepetajoče roke. Z inbuljenimi očmi je strmel vanja, uklekal z drgetajočimi koleno, se naslonil ob zid in dvignil deščico visoko predse, da se je videla grda luknja na komolec njegovega ogoljenega kaptana.

"Au, au, Turki!" je stokal in lovil aspo; sobje so mu šklopotali in tresli se je tako, da je rožljala železna veržica z gasilnikom na svetilki. "Pomagaj, Jehova!"

"Kakšni Turki pa?" je kričal vitez Ahac, pripav od jezca. "Hitro naprej!"

"Usmili se nas, presvetlo turško veličanstvo!" je ječjal Smul in zvijal svoj mršavi živak kakor v smrtih mukah. "Milost, au, au!"

"Pokali nam dalje!" je zarohnel vitez Ahac.

"Vas vam pokažem, prevržen gospod sultan! Pokažem vam vse svoje beraštvo, samo nikarte me ne —"

"Čenča! Ali ne poznaš viteza Ahaca?"

"Poznam, poznam! Velika čast... Vaša grofovska svetloba je ala med Turke, au!" Pogleknil je predenj. "Prizanesite nam, lepo vas prosim na kolanih! Tako gotovo bodi vaša turška milost vedno zdrava in vesela sto let od nočoj dalje, kakor vam obetam trideset lepih poštenih procentov od svojega bornega imetja ako nas —"

"Moži, prisamoda! Kristjani smo vi trije. Ne boj se! Kje je Dita, da pomaga temu ranjenemu mladenčcu?"

Se enkrat je prestrašeni Smul plašno pogledal vse tri in jim posvetil po hodniku v sobo, ki nikakor ni bila tako umazana in zamarjena kakor veža in prodajalnica, ampak je bila dokaj čedna in prijazna. Stene so bile opazne z umetno rezljanim planim lesom. Tla je pokrivala velika preproga s tkanimi cvetlicami in ptiči. Od stropa je visel sedmerorok lesteneč. Na mizi, pogrneni s belim platnenim prtom, so bile odprte hebrejske bukve. Na stoliš z visokimi naslanjaji so pestrole rožnordeče baršunaste blazine. Džalo je po gozji pečenki in oklasi zeleni.

"Kar nič se ne boj, Dita!" je hrabil Smul ženo Jisroelovo in majal z veliko glavo, da so mahali pajas okoli udes in nosu; njegova senca je segala do stropa. "Nič se jih ne boj, kakor se jih jaz ne!"

Postarna gospa Judita, žoltopolta, precej okrogla žena zdravnikova z dvema podbradoma in prijaznimi očmi, je stala mirno poleg Smulove hčerke. Njena obleka ni kazala nobenega lipa; glavo pa je pokrivala črnosvilnata ruta in oglavnica, okrašena z zlatimi vrvičami.

Omar se je bil oprijel z obema rokama mize; zdelo se mu je, da se pogreša beli prt pred njim. Čutil se je silno trudnega. Omahnil bi bil takoj, da ga ni podpiral baron Gradnikar. Judita je primaknila naslanjač. Rahlo so spuštali Omarja na stol. Obesdel je docela onemogel. Sumelo mu je po glavi in pred očmi so mu plešali ognjeni kolobarji.

"Mladenč je ranjen na prsih, je dejal vitez Ahac.

Miriam je prinesla goloten kosarec starega vina, gospa Judita pa je odhitela domov po zdravila. Omar je pil nekoliko in potrpečljivo čakal. Močitali so vsi. Bliskalo se je redkeje. Kmalu se je vrnila zdravnica. Omar je pogledal plašno naokoli.

"Ostani pri meni, dobra deklica!" je prosil Smulovo hčer. "Ostanita tukaj ti in gospa. Drugi naj gredo vun, prostim."

(Dolje prihodnjič.)